

Fundacja Instytut Badania i Rozwoju Aktywności Społecznej

PRACOWNIA EDUKACJI GLOBALNEJ

Zapraszamy do zapoznania się z materiałami,
które powstały w ramach projektu

PRACOWNIA EDUKACJI GLOBALNEJ.

Co znajdziesz w naszym ebooku:

1. Projekt – geneza i zakładane cele
2. Rekrutacja – czyli jak zachęcić młodzież do idei edukacji globalnej
3. Warsztaty – przykłady zajęć realizowanych z młodzieżą
4. Gra miejska – scenariusz gry zrealizowanej w Szamotułach i Obornikach
5. Debaty oksfordzkie – czyli o czym dyskutowali młodzi w Szamotułach i Obornikach
6. Ewaluacja – czyli dlaczego było warto

Życzymy ciekawej lektury!

PROJEKT – GENEZA I ZAKŁADANE CELE

PRACOWNIA EDUKACJI GLOBALNEJ to cykl zajęć warsztatowych i animacyjnych realizowanych przez Fundację Instytut Badania i Rozwoju Aktywności Społecznej w okresie od września do listopada 2013 roku, dla grupy młodych ludzi ze szkół ponadgimnazjalnych, które odbyły się w Szamotułach i Obornikach.

Współczesny świat to układanka wielu skomplikowanych i wpływających na siebie nawzajem części. Żyjemy w świecie wielu możliwości i wielu wyzwań. Problemy społeczne, gospodarcze czy ekologiczne z którymi mamy do czynienia, nie ograniczają się do pojedynczych państw, nie znają pojęcia „granica”. Zależało nam by młodzi ludzie, którzy wchodzą w dorosłe życie zdobyli wiedzę na temat współczesnych globalnych zależności, problemów, wyzwań. Chcieliśmy przekazać im nie tylko informacje z zakresu edukacji globalnej, ale pobudzić do działania i zmotywować do tego, by zrobili coś dla swojej społeczności lokalnej. W trakcie realizacji projektu przyświecało nam znane hasło: „Myśl globalnie, działaj lokalnie” oraz motto naszej Fundacji: „Sprawiamy, że inni wierzą, że mogą zmienić świat”.

Udało nam się zgromadzić wokół działań projektowych grupy młodzieży z Obornik i Szamotuł. Wspólnie z nimi zrealizowaliśmy cykl warsztatów oraz działań animacyjnych podczas Tygodnia Edukacji Globalnej.

Wszystkim, którzy przyczynili się do sukcesu Pracowni dziękujemy i liczymy na współpracę przy kolejnych inicjatywach Fundacji IBRAS.

REKRUTACJA - CZYLI JAK ZACHĘCIĆ MŁODZIEŻ DO IDEI EDUKACJI GLOBALNEJ

Zastosowaliśmy różne sposoby promocji i docierania do potencjalnych uczestników projektu. Najskuteczniejszą formą rekrutacji okazał się bezpośredni kontakt z uczniami. Na godzinach wychowawczych przeprowadziliśmy warsztaty wprowadzające do edukacji globalnej - właśnie te zajęcia dały najlepsze efekty. Warsztaty przeprowadzone były w formie gry planszowej. Już sama forma zaintrygowała uczniów i skupiała ich uwagę. Żadna z innych form docierania do uczestników taka jak plakaty, ulotki, Facebook czy strona internetowa nie dały takich efektów, jak zajęcia na godzinach wychowawczych.

Facebook okazał się dobrym narzędziem do komunikacji z już zrekrutowanymi osobami, ale jako narzędzie rekrutacyjne nie spełnił w pełni swojej roli. Poniżej przedstawiamy link do scenariusza zajęć, które prowadziliśmy podczas spotkań z uczniami w szkołach:

<http://www.pah.org.pl/m/1265/Prawo%20do%20C5%BCywno%20C5%9Bci.zip>

WARSZTATY – PRZYKŁADY ZAJĘĆ REALIZOWANYCH Z MŁODZIEŻĄ

Uczestnicy PRACOWNI EDUKACJI GLOBALNEJ wzięli udział w cyklu warsztatów, podzielonych na 6 czterogodzinnych bloków tematycznych.

Pierwsze spotkanie było warsztatem integrująco – wprowadzającym. Uczestnicy grup z którymi pracowaliśmy pochodzili z różnych klas i szkół dlatego pierwszy warsztat poświęcony był przede wszystkim na wzajemne poznanie się, przyjrzenie własnym oczekiwaniom oraz przekonanie się czym jest edukacja globalna i z jakimi tematami spotkają się grupy na kolejnych warsztatach. Zajęcia prowadzone były przez dwóch trenerów – umożliwiło to sprawniejszą organizację pracy, zindywidualizowany kontakt z uczestnikami zajęć oraz utrzymanie dynamiki grupy. Rozwiązania takie stosujemy zawsze przy pracy metodami aktywizującymi, gdy realizowane przez Fundację warsztaty obejmują więcej niż jedną godzinę szkoleniową.

Poniżej przedstawiamy **przykłady ćwiczeń**, które wykorzystaliśmy w ramach PRACOWNI EDUKACJI GLOBALNEJ. Można je wykorzystać w pracy z uczniami podczas lekcji w szkołach oraz dowolnie modyfikować przystosowując do wielkości grupy i czasu którym dysponujemy.

WARSZTAT INTEGRACYJNY

Temat	Poznajmy się
Czas trwania	W zależności od wielkości grupy: 15 do 30 minut
Uczestnicy	Ćwiczenie można wykonywać w różnych grupach wiekowych, dostosowując pytania zadawane w trakcie zabawy
Przebieg	<ol style="list-style-type: none">1. Uczestnicy siedzą w półokręgu, na środku leżą kolorowe kartki papieru A4. Prosimy uczestników o to by wzięli po jednej kartce papieru.2. Prosimy uczestników by dowolną techniką, jednak bez używania nożyczek, wykonali z kartek „ludziki”. Ważne by wykonane ludziki miały 2 nogi, 2 ręce, głowę i brzuch. Czas wykonania – 3 minuty.3. Następnie prosimy by w odpowiedniej części ludzika wpisali odpowiedzi na zadane pytania. Przykłady pytań, które zastosowaliśmy podczas warsztatu:<ul style="list-style-type: none">- jak masz na imię (miejsce wpisania odpowiedzi: brzusek ludzika)- co najbardziej lubisz robi (lewa ręka ludzika)- z czego jesteś dumny/a (prawa ręka

	<p>ludzika)</p> <ul style="list-style-type: none">- miejsce Twoich wymarzonych wakacji (lewa noga ludzika)- 1 życzenie do „złotej rybki” (prawa noga ludzika)- z czym kojarzy Ci się „edukacja globalna” (głowa ludzika) <p>4. Gdy wszyscy mają już uzupełnione swoje ludziki prosimy o przedstawienie swoich odpowiedzi na forum grupy.</p> <p>5. Na zakończenie osoba prowadząca ćwiczenie prosi by uczestnicy przykleili swoje „ludziki” w dowolnym miejscu sali w której kontynuowane będą zajęcia. Można zrobić rundę powtarzając imiona lub poprosić uczestników o to by napisali swoje imię na taśmie samoprzylepnej i przykleili je na ubraniu.</p>
--	---

WARSZTAT NA TEMAT SPRAWIEDLIWEGO HANDLU

Temat	Fair trade, „O kosztach filiżanki kawy”
Uczestnicy	Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, optymalna wielkość grupy od 10 do 16 osób. Zajęcia można przystosować do większej ilości uczestników.
Materiały	Plansza z symbolami sprawiedliwego handlu, materiały dodatkowe dla uczniów, duże arkusze papieru A1 lub A2, materiały plastyczne (kredki, farby lub mazaki), papier do notatek, sześć atlasów geograficznych świata, ew. roczniki statystyczne
Czas trwania zajęć	45 minut
Przebieg zajęć	<ol style="list-style-type: none">1. Rozpoczynamy zajęcia od pytania o najpopularniejsze ciepłe napoje (kawa, herbata, kakao) i wprowadzenia uczniów w tematykę zajęć. Warto porozmawiać o roli tych napojów w życiu społecznym (randki w kawiarniach, zaproszenie na herbatkę, spotkania biznesowe przy kawie, Five O'clock, poranne kakao jako symbol zdrowia).2. Dzielimy uczniów na sześć grup i rozdajemy im karty pracy (materiał pomocniczy nr 1) oraz atlasy. Po wykonaniu zadania liderzy grup prezentują wyniki pracy na forum.3. Następnie krótko przedstawiamy sytuację ekonomiczną producentów i przetwórców kawy, kakao, herbaty.4. Ponownie dzielimy uczniów na grupy – tym razem na pięć zespołów, zwróćmy uwagę by skład grup zmienił się znacząco. Każdej grupie dajemy tekst do przeanalizowania (materiał pomocniczy nr 2). Prosimy by uczniowie przedyskutowali przedstawiony w tekście problem

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

	<p>metodą meta planu (materiał pomocniczy nr 3),</p> <ol style="list-style-type: none">5. Po zakończeniu liderzy grup prezentują swoje prace. Po zakończeniu przedstawiania wyników dyskusji przez wszystkie grupy prosimy by uczniowie wspólnie rozważyli zaproponowane rozwiązania. Wyłaniamy końcowe wnioski i zapisujemy je na dużym arkuszu papieru lub na tablicy.6. Kolejny etap zajęć dotyczy pojęcia sprawiedliwy handel i standardów obowiązujących w sprawiedliwym handlu. Prosimy uczniów by każdy z nich na małej kolorowej karteczce dokończył zdanie "Sprawiedliwy handel to...". Wcześniej przygotowujemy duży arkusz papieru – w jego centralnej części umieszczamy logo "Fair Trade" (materiał pomocniczy nr 4), a następnie uczniowie przyklejają swoje karteczki wokół logo. Omawiamy zasady i cele „sprawiedliwego handlu” (materiał pomocniczy nr 5).7. Następnie rozdajemy uczniom duże arkusze papieru i materiały plastyczne (farby, kredki, mazaki i inne) i prosimy aby w grupach zaprojektowali plakat zachęcający do kupowania produktów oznaczonych logo "Fair Trade".8. Plakaty wraz z zasadami sprawiedliwego handlu umieścić można na szkolnym korytarzu, tak aby więcej osób miało możliwość zapoznania się z tym zagadnieniem.
--	--

MATERIAŁY POMOCNICZE

MATERIAŁ NR 1

Grupa 1

Kawowiec (kawa) (*Coffea*) – rodzaj wiecznie zielonych krzewów i drzew z rodziny marzanowatych. Kawowce uprawiane są na plantacjach w strefie międzyzwrotnikowej Afryki, Ameryki Południowej i Azji. Najczęściej są to gatunki kawa arabska (arabika) i kawa kongijska (robusta).

Główni producenci kawy (2005 r.)			
Lp.	Kraj	mln. ton	% prod. św.
1	Brazylia	2.18	28,2
2	Wietnam	0.99	12,8
3	Indonezja	0.76	9,8
4	Kolumbia	0.68	8,8
5	Meksyk	0.31	0,68
6	Indie	0.28	3,6
7	Etiopia	0.26	3,3
8	Gwatemala	0.22	2,8
9	Honduras	0.19	2,5
19	Uganda	0.19	2,5

łącznie na świecie 7.72 100

Kawa to jeden z podstawowych artykułów spożywczych i najważniejszych towarów handlowych na świecie. W skali globalnej 25 milionów drobnych producentów zajmuje się jej wytwarzaniem. Dla przykładu, w samej Brazylii (1/3 światowego rynku) 5 milionów osób jest zatrudnionych przy uprawie 3 miliardów krzewów kawowca. Uprawa kawowca jest znacznie bardziej pracochłonna niż innych roślin regionu (soja, trzcina cukrowa, pszenica), ponieważ wymaga stałej uwagi i nie podlega automatyzacji.

Zadanie: Korzystając z powyższych danych znajdźcie na mapie kraje produkujące kawę, zaznaczcie je w taki sposób aby uwidocznić udział procentowy światowej produkcji (dużym kołem/kwadratem kraje w których produkuje się najwięcej, proporcjonalnie mniejszym te w których produkuje się mniej, albo za pomocą odpowiedniej ilości kropek np. Indonezja 10 kropek). Korzystając z atlasów zastanówcie się i wypiszcie jakie czynniki przyrodnicze i poza przyrodnicze mają wpływ na takie umiejscowienie produkcji kawy.

Grupa 2.

Kawowiec (kawa) (*Coffea*) – rodzaj wiecznie zielonych krzewów i drzew z rodziny marzanowatych. Kawowce uprawiane są na plantacjach w strefie międzyzwrotnikowej Afryki, Ameryki Południowej i Azji. Najczęściej są to gatunki kawa arabska (arabika) i kawa kongijska (robusta).

Kawowce posiadają dwa rodzaje pędów – jedne rosną pionowo w górę, od nich odrastają pędy poziome. Liście naprzemianległe, błyszczące, pojedyncze, o całym lub pofałdowanym brzegu; mają krótki ogonek, osiągają długość do 35 cm. Kwiaty białe lub kremowe, rurkowate, intensywnie pachnące, pojedyncze lub zebrane w kwiatostany u nasady liści. Owoc – czerwony pestkowiec z wyglądu przypominający jagodę; zawiera dwa jednostronnie spłaszczone nasiona. Nasiona są wykorzystywane do przygotowania parzonego napoju – kawy.

Zbiór wiśni kawowych odbywa się ręcznie (tam, gdzie zbiory odbywają się przez cały rok - na krzewach kawowców jednocześnie znajdują się zarówno kwiaty, jak i owoce o różnym stopniu dojrzałości) lub poprzez strząsanie ręcznie lub maszynowo (jednak zrywa się zarówno niedojrzałe, jak i już przejrzałe owoce). Następnie oddziela się ziarna kawy od miąższu. Ziarna są sortowane według wagi, wielkości i barwy, pakowane w worki i transportowane, zazwyczaj kawę pali się w kraju importującym. Kawa – napój sporządzany z palonych, a następnie zmielonych lub poddanych instantyzacji ziaren kawowca, zwykle podawany na gorąco. Pochodzi z Etiopii, w Europie pojawił się około XVI wieku. Jedna z najpopularniejszych używek na ziemi i główne źródło kofeiny. Obecnie kawa jest jednym z najpopularniejszych na świecie napojów. Wypija jej się około 400 mld filiżanek rocznie.

Zadanie:

1. Przygotujcie graficzny schemat produkcji kawy od uprawy do konsumenta.
2. Korzystając z atlasów zastanówcie się i wypiszcie jakie czynniki przyrodnicze i poza przyrodnicze mają wpływ na takie umiejscowienie produkcji kawy.

Grupa 3.

Herbata – wiecznie zielona roślina z rodzaju kamelia, pochodząca z południowo-wschodniej Azji. Uprawia się krzewy herbaty chińskiej (*Camellia sinensis*, syn. *Thea sinensis*), drzewa herbaty asamskiej (*Camellia assamica*) oraz ich mieszańce – herbatę gruzińską i cejlońską. Uprawiana w wielu krajach strefy zwrotnikowej, także poza Azją, dla pączków i liści, z których przyrządza się napar o tej samej nazwie.

Zbiory herbaty na świecie (1993 r.)			
Lp.	Kraj	tys. ton	% prod. św.
1	Indie	745	29,2
2	Chiny	561	22
3	Sri Lanka	215	8,4
4	Kenia	210	8,2
5	Indonezja	165	6,5
6	Turcja	143	5,6
7	Gruzja	100	4,0

ŚWIAT 2548 100,0

Zadanie

1. Korzystając z powyższych danych znajdźcie na mapie kraje produkujące herbatę, zaznaczcie je w taki sposób, aby uwidocznili udział procentowy światowej produkcji (dużym kołem/kwadratem kraje w których produkuje się najwięcej, proporcjonalnie mniejszym te w których produkuje się mniej, albo za pomocą odpowiedniej ilości kropek np. Kenia 8 kropek).
2. Korzystając z atlasów zastanówcie się i wypiszcie jakie czynniki przyrodnicze i poza przyrodnicze mają wpływ na takie umiejscowienie produkcji herbaty.

Grupa 4.

Herbata – wiecznie zielona roślina z rodzaju kamelia, pochodząca z południowo-wschodniej Azji. Uprawia się krzewy herbaty chińskiej (*Camellia sinensis*, syn. *Thea sinensis*), drzewa herbaty asamskiej (*Camellia assamica*) oraz ich mieszańce – herbatę gruzińską i cejlońską. Uprawiana w wielu krajach strefy zwrotnikowej, także poza Azją, dla pączków i liści, z których po uprzednim przygotowaniu (suszenie, czasami fermentacja) przyrządza się napar o tej samej nazwie. Zimozielone drzewa i krzewy. Liście skrętoległe, pojedyncze, o blaszkach niepodzielonych. Kwiaty białe, różowe, czerwone, często wielobarwne, średnica 3-10 cm, ustawione pojedynczo lub po 2-3 w kąciakach liści. Płatków 5-12, mniej lub bardziej zrosnięte nasadami. Okres kwitnienia: zima i wiosna. Owoce – pękająca, zdrewniała torebka z jednym lub kilkoma dużymi nasionami. Liście herbaciane zbierane są ręcznie. Wymaga to dużej precyzji i staranności, ponieważ listki są młode i delikatne. Herbaty najwyższej jakości składają się z pierwszego, drugiego listka i nierozwiniętego pączka. Świeżo zerwane liście są umieszczane w wiklinowych koszach, a następnie suszone w zacienionym miejscu. Następnie liście są zwijane w celu zmiękczenia i przygotowania do następnego etapu obróbki. Im mocniej zwinięty liść tym napar herbaciany jest intensywniejszy. Kolejny etap to utlenianie liści (fermentacja). W wyniku tego procesu liście zmieniają zabarwienie z zielonego na ciemny z odcieniem granatu, brązu. Proces ten trwa od kilku do kilkunastu godzin. Aby zatrzymać ten etap liście są suszone strumieniem gorącego powietrza w specjalnych komorach, gdzie powoli wytracają resztę wilgoci lub podgrzewane w żeliwnych naczyniach. Kolejnym etapem jest sortowanie liści ze względu na wielkość. Liście przesypywane są przez system sit o różnych wymiarach. Po zważeniu liście są pakowane w specjalne skrzynie drewniane i transportowane do odbiorcy.

Zadanie:

1. Przygotujcie graficzny schemat produkcji herbaty od uprawy do konsumenta.
2. Korzystając z atlasów zastanówcie się i wypiszcie jakie czynniki przyrodnicze i poza przyrodnicze mają wpływ na takie umiejscowienie produkcji herbaty.

Grupa 5.

Kakaowiec właściwy (drzewo kakaowe) (*Theobroma cacao* L.) – wiecznie zielone drzewo z rodziny zatwarowatych (Sterculiaceae), rosnące naturalnie w wilgotnych lasach tropikalnych Ameryki Południowej i Środkowej, poza tym szeroko rozpowszechnione w uprawie. Obecnie największe powierzchnie upraw znajdują się w Afryce.

Zbiory ziarna kakaowego (1993 r.)			
Lp.	Kraj	tys. ton	% prod. św.
1	Wybrzeże Kości Słoniowej	730	31,3
2	Brazylia	335	14,3
3	Ghana	230	9,8
4	Indonezja	220	9,8
5	Malezja	165	9,2
6	Kamerun	90	3,9
7	Kolumbia	54	2,3
8	Dominikana	46	2,0
9	Ekwador	70	3,0
10	Nigeria	130	5,6

ŚWIAT 2336 100,0

Zadanie

1. Korzystając z powyższych danych znajdźcie na mapie kraje produkujące kakao, zaznaczcie je w taki sposób, aby uwidocznić udział procentowy światowej produkcji (dużym kołem/kwadratem kraje w których produkuje się najwięcej, proporcjonalnie mniejszym te w których produkuje się mniej, albo za pomocą odpowiedniej ilości kropek np. Ghana 10 kropek).
2. Korzystając z atlasów zastanówcie się i wypiszcie jakie czynniki przyrodnicze i poza przyrodnicze mają wpływ na takie umiejscowienie produkcji kakao.

Grupa 6.

Kakaowiec właściwy (drzewo kakaowe) (*Theobroma cacao* L.) – wiecznie zielone drzewo z rodziny zatwarowatych (*Sterculiaceae*), rosnące naturalnie w wilgotnych lasach tropikalnych Ameryki Południowej i Środkowej, poza tym szeroko rozpowszechnione w uprawie. Obecnie największe powierzchnie upraw znajdują się w Afryce. Pień. Forma drzewiasta osiąga wysokość 10-15 m, krzew do 5 m wysokości. Liście. Podłużnie jajowate do szeroko lancetowatych, skórzaste.

Kwiaty. Różowe do czerwonych, osadzone na krótkich szypułkach wyrastających bezpośrednio z pnia i konarów. Takie zjawisko nazywa się kauliflorią. Owoce. Owalne jagody (250 X 100 mm), bruzdkowane lub gładkie o kształcie przerośniętego ogórka. Okryte są grubą łupiną. Zawierają 20 do 60 płaskich lub kulistych nasion ("ziaren kakaowych"), które są pograżone w przyjemnie pachnącym, czerwonym miąższu o słodkawym smaku.

Dojrzałe owoce odcina się maczetą, usypuje się w pryzmy, które pod przykryciem w ciągu 4-5 dni ulegają wstępnej fermentacji, następnie przepoławia, w słodko-gorzkim miąższu znajduje się od 20 do 60 nasion, które wydobywa się ręcznie. Nasiona poddawane są wtórnej fermentacji, a po niej suszone. Kolejnym krokiem jest prażenie i mielenie, w wyniku czego otrzymywana jest gęsta masa, z której w procesie tłoczenia otrzymuje się masło kakaowe, a odtłuszczone wytłoczyny, poddane powtórnemu mieleniu, przybierają postać proszku kakaowego - kakao.

Zadanie:

1. Przygotujcie graficzny schemat produkcji kakao od uprawy do konsumenta.
2. Korzystając z atlasów zastanówcie się i wypiszcie jakie czynniki przyrodnicze i poza przyrodnicze mają wpływ na takie umiejscowienie produkcji kakao.

MATERIAŁ NR 2

a) Jak żyją drobni hodowcy kawy

"Z powodu niestabilnych cen rolnicy są coraz biedniejsi. Często nie mogą sobie pozwolić na trzy podstawowe posiłki dziennie, nie mogą kupić odzieży, nie mogą wyposażyć swoich ubogich domów i utrzymywać ich w stanie nadającym się do zamieszkania. Z powodu długotrwałego niedożywienia mdleją i są stale zmęczeni. Niektórzy z nich pracują nawet w kilku miejscach. Nie mają prawa do urlopu i rozrywki, są stale zadłużeni." *Fundacja Rozwoju Wsi, Indonezja*

Na całym świecie jest oko 15 milionów drobnych hodowców, którzy gospodarzą na mniej niż pięciu hektarach. Zwykle są w dużej mierze samowystarczalni, uprawiają podstawową żywność i warzywa, niekiedy hodują drób czy bydło. Z uprawy i sprzedaży kawy uzyskują gotówkę niezbędną na zakup żywności, której nie mogą wyprodukować sami, na odzież, opiekę lekarską i przynajmniej podstawowe wykształcenie dla swych dzieci. Rolnicy wiele czasu spędzają na przygotowaniu gleby, trosce o rośliny, zbiory i podstawową obróbkę ziarna. Prócz tego muszą się troszczyć o pozostałe uprawy i zwierzęta oraz pracować w domu. Zwykle najdłuższy dzień roboczy mają kobiety - prócz tego, że pracują na plantacjach i poletkach, wykonują prace domowe i troszczą się o dzieci.

Do pracy na plantacjach hodowcy w pierwszej kolejności zatrudniają członków rodziny. Jeśli to nie wystarczy, zatrudniają jednego czy dwóch pracowników sezonowych. W czasie zbiorów często nawet drobni hodowcy zatrudniają robotników, aby podołać całej pracy. Wykorzystanie płatnych pracowników oczywiście obniża dochody ze sprzedaży kawy - wydatki na wynagrodzenia stanowią 50-60% całych kosztów. Pomocnikami są często krewni lub przyjaciele hodowcy, sąsiedzi albo przybysze z innych stron. Wielu drobnych hodowców pracuje jeszcze na wielkich plantacjach, ponieważ dochód z uprawy własnej kawy nie pozwala im na wyżywienie siebie i rodziny.

b) Kolumbia: Kofeina, kokaina czy opium?

Kawa jest od pokoleń podstawowym płodem rolnym w gospodarce kolumbijskiej. Przed trzystu latu do Kolumbii wprowadzili ją jezuici. Od tej pory stała się źródłem dochodów, które pokryły inwestycje w rozwój uprawy i przetwórstwa kolejnych płodów rolnych, jak banany, bawełna czy trzcina cukrowa. Budowano infrastrukturę transportową, aby umożliwić dostarczanie kawy ze stromych stoków gór Antioquia do portów na wybrzeżu Pacyfiku. Tereny uprawy kawy stały się najbogatszą i najbardziej stabilną częścią kraju.

Dziś jednak wysoko w górach nad Puerto Wenus, wsią leżącą ok. 90 mil na północny zachód od Bogoty, możemy zobaczyć między ciemną zielenią krzewów kawy jasną zielenią innych roślin. Nikt publicznie nie przyznaje się do posiadania poletek z koką, z której produkuje się kokainę, ale prywatnie wielu rolników przyznaje, że w ubiegłym roku część swych małych plantacji kawy obsadzili rośliną, która przynosi większy i pewniejszy dochód. Oprócz 10-krotnie większego zysku kokę można zbierać trzy razy w roku, podczas gdy kawę tylko raz. "Wszyscy jesteśmy zależni od kawy" - mówi właściciel sklepu w tej wsi z tysiącem mieszkańców - "ale teraz liczni rolnicy nie mogą sobie pozwolić nawet na zaspokojenie podstawowych potrzeb. Koka jest u nas nowością, więc nie wiemy, co przyniesie. Na razie jest to dla naszej gospodarki kropla w morzu."

Kryzys na rynku kawy jest główną przyczyną zapaści ekonomicznej, która nęka Kolumbię. W skali krajowej pracę straciło ok. 20% robotników; odsetek ten jest jednak na wsi znacznie większy. Upadek gospodarczy tylko dolewa oliwy do ognia przewlekłej wojny domowej między marksistami i guerillą. Pomimo niebezpieczeństwa 38-letni Vitelio kupił nasiona koki. Z powodu długów, których nie jest w stanie spłacać, on i jego rodzina nie mogą sobie pozwolić na dostateczne pożywienie. Jego żona Maria pomaga w miejscowym sklepie 12 godzin dziennie za minimalną płacę.

Rozpoczęcie uprawy koki wydaje się jedynym sposobem wydobycia się z trudnej sytuacji: "Pracuję na innych plantacjach poza naszym gospodarstwem, Maria wstaje o trzeciej czy czwartej rano, aby przygotować śniadanie, posprzątać i posłać dzieci do szkoły. Jest to bardzo trudne. Czujemy się źle, ponieważ wiemy, że nie potrafimy dać naszym dzieciom nawet podstawowych rzeczy, których potrzebują."

c) Niewolnicy czekolady

Biznes czekoladowy jest zdominowany przez korporacje międzynarodowe. 80% rynku czekolady opanowało sześć z nich: Hershey, Phillip Morris (właściciel Kraft-Jacobs-Suchard-Côte d'Or) Nestlé, Mars, Cadbury-Schweepes i Ferrero. Zamówienia na wielkie partie ziarna kakaowego dostają pośrednicy, zarabiający wysokie prowizje. Przemysł czekoladowy i handel uzyskują łącznie 70% dochodu z kakao. Natomiast rolnicy w Afryce Zachodniej czy Ameryce Środkowej dostają najwyżej 5% ceny, jaką płacimy za czekoladę. Ceny ziarna nie ustalają ci, którzy je produkują, ale giełdy Londynu i Nowego Jorku. Są one bardzo niskie i zmienne, co destabilizuje gospodarkę krajów ubogich, eksportujących kakao. Ciągły spadek cen zmusza plantatorów do obniżania kosztów produkcji. Cierpią na tym pracownicy. Niemal 50% światowej produkcji kakao pochodzi z Wybrzeża Kości Słoniowej, gdzie na plantacjach pracują dzieci-niewolnicy. Moumini Sylla został porwany w r. 1996, gdy miał 11 lat. Przez następne 4 i pół roku był zmuszany do pracy na plantacjach kawy i kakao w Wybrzeżu Kości Słoniowej. "Jeśli znajdziesz się na farmie, nie pozwolą ci już odejść" - opowiada Sylla. - "Jeśli próbujesz uciekać, łapią cię i biją. Nigdy nie zapomnę człowieka, który mnie tam zaprowadził." Podobne historie były na porządku dziennym. Po niekończących się oskarżeniach i rozprawach sądowych, rząd i kompanie czekoladowe zmuszone były przyznać, że ignorowały raporty o niewolnictwie dzieci na plantacjach kakao. Trzej najwięksi gracze na rynku czekolady - Mars, Cadburys i Nestlé - odmówili komentarzy. Pierwszy raport wyszedł w r. 1998 w gazecie abidżańskiej. Sprawą zainteresował się UNICEF, Departament Stanu USA, organizacja Save the Children oraz wiele innych organizacji i dziennikarzy. Obliczono, że ok. 15 tys. dzieci - głównie z Mali - jest zmuszanych do pracy na Wybrzeżu Kości Słoniowej. Praca w warunkach niewolniczych (pod przymusem, nadmiernie długi dzień pracy, regularne bicie, brak wolności osobistej i niemożność zmiany miejsca pobytu) nadal istnieje na 90% plantacji kakao Wybrzeża Kości Słoniowej, skąd pochodzi ok. 50% kakao sprzedawanego na rynkach światowych. W rezultacie znaczna część codziennie spożywanego przez nas kakao i czekolady to produkt pracy niewolniczej - zawdzięczamy ją cierpieniu dorosłych i dzieci.

d)

Ekwador: Luis i Mariana de Jesús Bermeo i ich siedmioro dzieci mieszkają w wiosce La Libertad w prowincji El Oro w Ekwadorze. Już osiem lat uprawiają na żyznej glebie banany. Przedtem musieli używać wiele szkodliwych dla zdrowia pestycydów. Byli też uzależnieni od miejscowych pośredników, którzy płacili ceny poniżej kosztów produkcji i zmuszali rolników do podpisywania skomplikowanych, wielostronicowych, niekorzystnych umów handlowych. Aby zmienić swoje życie, rodzina Bermeo w roku 1997 przyłączyła się z małą grupką producentów do samopomocowej spółdzielni produkcyjnej "El Guabo". Dziś El Guabo ma 105 członków i 450 ha ziemi uprawnej. Odkąd spółdzielnia spełnia kryteria Sprawiedliwego Handlu i uzyskała odpowiedni certyfikat, zrobiła znaczne postępy. Członkowie El Guabo kształcą się, aby stopniowo przekształcić w swoim kraju tradycyjny system uprawy na system ekologiczny. Udało im się wybudować systemy nawadniania i urządzenia radiowe. Założyli też wspólne fundusze, aby udzielać członkom spółdzielni niewielkie pożyczki. Działają pod patronatem organizacji Sprawiedliwego Handlu, która pomaga im zrozumieć i interpretować podpisywane umowy.

e) Sukces konsumentów na Północy

Meksyk: Już prawie 30 lat Augustino Hernández, jego żona i dwóch synów posiadają i uprawiają 2,5 ha działkę w Lagunilla, na szczycie San Pedro Pochutla w południowym Meksyku. Na 1 ha pola sieją kukurydzę na własny użytek, pozostałe 1,5 ha jest przeznaczone na uprawę kawy. Rodzina Hernández jest członkiem samopomocowej spółdzielni produkcyjnej "La Trinidad", która sprzedaje do Europy i USA kawę ekologiczną ze znakiem Sprawiedliwego Handlu.

Sprawiedliwy Handel zapewnia rodzinie godne życie, podstawową opiekę zdrowotną, wykształcenie dla dzieci, oraz umożliwił im zakup łuszcarki do kawy i osła do transportu worków z ziarnem. 6 lat temu rodzina Hernández wprowadziła ekologiczne metody upraw. Nie używają nawozów sztucznych, pestycydów ani herbicydów. Ziemię uprawiają ręcznie, z szacunkiem i miłością. Tylko nieznaczna część z 260 tys. producentów kawy w południowym Meksyku może przeżyć przy dzisiejszych cenach kawy na rynkach światowych, które często nie pokrywają nawet połowy nakładów produkcyjnych. Dlatego codziennie setki ludzi są zmuszone emigrować na Północ. A tam czekają na nich slumsy w wielkich miastach – zarówno w Meksyku, jak i w USA.

MATERIAŁ NR 3

jak jest	
problem	
jak powinno być	
dlaczego jest tak jak jest, a nie jak powinno być?	
wnioski	

Informacje dla osoby prowadzącej zajęcia

Kawa z powodu swego smaku i pobudzającego działania jest od stuleci jednym z najbardziej wartościowych płodów rolnych. Właśnie dlatego stała się głównym artykułem eksportowym wielu najbiedniejszych krajów, które leżą na odpowiedniej szerokości geograficznej. Na przykład w Etiopii kawa dostarcza 54% dochodów z handlu zagranicznego.

Jednak w roku 2001 ceny kawy na rynkach światowych spadły do rekordowego minimum, co obniżyło dochody indywidualnych hodowców z krajów-eksporterów. Raport zawiera uwagę na fakt, że zyski z handlu ziarnem kawowym idą najczęściej do rąk pośredników, a nie hodowców kawy. Hodowcy z całego świata - od Nikaragui do Indonezji - których utrzymanie zależy od kawy, znaleźli się w sytuacji kryzysowej: razem ze swymi rodzinami stracili jedyne źródło utrzymania, są zrozpaczeni i praktycznie bezsilni. Kawa jest uprawiana w około pięćdziesięciu krajach w paśmie równikowym i zapewnia utrzymanie 20 milionom hodowców. Na całym świecie z handlu kawą żyje około 100 milionów ludzi, którzy uczestniczą w jej uprawie, przetwórstwie lub sprzedaży. Kawa jest drugim co do wartości obrotów towarem po ropie naftowej. Jest też najcenniejszym produktem rolnym na rynku światowym - w roku 2000 obroty w światowym handlu kawą osiągnęły 8,7 miliardów dolarów. Droga od plantacji do półki w supermarkecie jest długa i skomplikowana, a cały szereg ludzi rości sobie prawo do udziału w dochodach.

Według poważnych szacunków kawa może zmienić właściciela aż 150 razy, zanim dotrze do supermarketu. Największy udział mają w tym transakcje finansowe na międzynarodowych giełdach i rynkach. Ostateczna cena filiżanki kawy obejmuje koszty ubezpieczenia, podatki, transport, przetwórstwo, pakowanie, marketing, magazynowanie i wiele innych. Z sumy 1,75 funta, ile przeciętnie płaci się za cappuccino w londyńskiej kawiarni, hodowca będzie szczęśliwy, jeśli otrzyma równowartość 5 pensów. Ukrytym tłem tej długiej i skomplikowanej

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

drogi kawy jest załamanie cen na rynku światowym i jego skutki dla obu końców łańcucha handlowego. W latach 1994-2001 cena ziarna kawowego typu robusta (używanego głównie do produkcji kawy rozpuszczalnej) spadła ze 180 centów za funt (0,453 kg) do zaledwie 17 centów, co jest najniższą ceną w ciągu ostatnich 30 lat. Szacuje się, że światowy handel kawą przynosi obecnie zysk 60 miliardów dolarów rocznie - dwukrotnie więcej niż w latach 80-tych. Ale w krajach, które kawę eksportują, zostaje z tego zaledwie około 10%. W latach 80-tych zostawało 30%. Dla wielkich przetwórców kawy są to same dobre wiadomości: firma, która przerobiła milion standardowych 60-kilogramowych worków z kawą, dzięki niskim cenom skupu zyskała w r. 2001 o 80 milionów dolarów więcej, niż w roku poprzednim. Każda z trzech największych firm - Nestlé, Kraft i Sarah Lee - pali rocznie ponad 10 milionów worków kawy i wzrost ich utargu jest naprawdę astronomiczny. Dla drobnych hodowców spadek cen jest katastrofą.

Wszystko o ziarnie kawowym.

Istnieją dwa gatunki kawy- arabika charakteryzuje się delikatniejszym smakiem i jest droższa, trudniejsza do uprawy i przerobu oraz jest mniej odporna na sezonowe zmiany pogody niż jej bliska krewna, robusta, którą wykorzystuje się głównie do produkcji kawy rozpuszczalnej i mocniejszych rodzajów kawy klasycznej. Krzew kawowy pochodzi z Etiopii, gdzie do dziś opowiada się legendy o "wesółych" kozach, pobudzonych kofeiną z dziko rosnących krzewów. Stopniowo jej uprawa rozpowszechniła się w ponad 50 krajach tropikalnych i subtropikalnych, od Meksyku do Brazylii, od Angoli po Etiopię, od Indii do Wietnamu i na wyspach Pacyfiku. Plantacje kawy zajmują ogółem 10,7 milionów hektarów w pasie okołorównikowym. Na całym świecie zbiera się przeciętnie ok. 7 milionów ton kawy rocznie.

Uprawa kawy wymaga pracy ręcznej i zapewnia utrzymanie ponad 20 milionom hodowców. Co najmniej 2/3 z nich to drobni rolnicy, którzy gospodarzą na mniej niż 5 hektarach ziemi. Bez kawy wielu z nich byłoby skazanych na gospodarkę naturalną. Szacunki mówią o 100 milionach ludzi na całym świecie, przeważnie w krajach ubogich, którzy są całkowicie zależni od kawy - jej uprawy, przetwórstwa, handlu i dystrybucji, i o co najmniej kolejnych 60 milionach, którzy oprócz dochodów z kawy mają dodatkowo inne zatrudnienie. Dla wielu krajów ubogich handel kawą stanowi kluczowy element gospodarki narodowej. Pomimo niskich cen kawa pozostaje jednym z najcenniejszych surowców w handlu światowym i sposobem uzyskania dewiz. Z rocznej produkcji 114 milionów worków nieprzerobionego zielonego ziarna większa część o wartości 8,7 miliardów dolarów trafia do krajów rozwiniętych gospodarczo. Największym producentem ziarna kawowego jest Brazylia: jak się śpiewa w pewnej angielskiej piosence, w Brazylii jest morze kawy – w roku 2001 to było konkretnie 1,8 milionów ton. Wietnam zajmuje w produkcji kawy drugie miejsce, na trzecim miejscu jest Kolumbia. Indonezja, Wybrzeże Kości Słoniowej i Meksyk są kolejnymi znaczącymi producentami. Prócz nich trzeba jeszcze wymienić Indie, Gwatemalę, Etiopię,

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Kostarykę i Ugandę. Kawa jest ważnym płodem rolnym nie tylko w skali handlu światowego - w niektórych krajach ma ogromny udział w pozyskiwaniu dewiz. Burundi z eksportu kawy pozyskuje ich aż 80%, w przypadku Etiopii i Ugandy kawa dostarcza ok. 50% dochodów z eksportu. Kawa jest głównym źródłem dewiz także dla Rwandy, Nikaragui, Salwadoru i Hondurasu, gdzie dostarcza ok. 14% dochodów. Dla tych - i wielu innych - krajów los kawy na rynku światowym stanowi podstawowe uwarunkowanie rozwoju społecznego i ekonomicznego.

Kakao

Kakaowiec (drzewo kakaowe) rośnie w wilgotnych lasach tropikalnych Ameryki Południowej i Środkowej, ale dziś największe uprawy znajdują się w Afryce. Największym producentem kakao jest Wybrzeże Kości Słoniowej (ok. 35% światowej produkcji), Brazylia (ok. 15%), następnie Ghana, Indonezja i Malezja (po ok. 9%). Kakaowce to dość dużych rozmiarów drzewa ukryte wśród jeszcze wyższych palm. Ten palmowy "dach" potrzebny jest do ochrony owoców przed słońcem. Same owoce to dużych rozmiarów wydłużone skorupy, w środku których znajdują się białe, słodkie, gąbczaste nasiona. Zbiera się je dwa razy do roku i poddaje procesowi fermentacji. W ciemnych komórkach leżą przykryte folią wydając woń podobną do tej, którą można spotkać w bimbrowniach. Po kilkudniowej fermentacji ziarna wysypywane są na słoneczne podwórka, ziarna po kilkudziesięciogodzinnym suszeniu nadają się już do mielenia. Nie potrzeba żadnych pieców. "Suszarnie" to w zależności od zamożności plantacji: platformy, tarasy, schody, a nawet asfaltowe drogi. Ze zmielonych owoców formuje się bryły wysyłane przede wszystkim do Europy.

Źródło: Marzena Kądziała, Kakao, bawoły i zatoki piratów

MATERIAŁ NR 4

FLO - Fairtrade Labelling Organizations International

Międzynarodowy znak Fair Trade przyznawany jest przez organizacje zrzeszone w FLO - Fairtrade Labeling Organizations International. Produkt z tym znakiem spełnia kryteria określone przez FLO. Są to: spełnienie standardów Międzynarodowej Organizacji Pracy, równe warunki dla kobiet i mężczyzn, sprawiedliwe wynagrodzenie pracowników, ustalenie uczciwej ceny za produkty, określone standardy ekologiczne. Od marca 2003 znak ten został ujednolicony dla krajów Europy. Certyfikacja tym znakiem obejmuje takie produkty jak: banany, cukier, herbatę, kakao, kawę, komosę ryżową (quinoa), miód, owoce suszone, owoce i warzywa świeże, soki, orzechy/ziarna oleiste, przyprawy, ryż, wino, kwiaty cięte, rośliny ozdobne oraz piłki sportowe. Aktualnie trwają prace nad kryteriami certyfikacji herbat ziołowych i owocowych oraz wyrobów rzemieślniczych.

Ogólne Kryteria Sprawiedliwego Handlu (według Fair Trade Federation):

Sprawiedliwe płace

Producenci dostają za swe wyroby sprawiedliwą cenę, co oznacza, że pracownicy otrzymają co najmniej minimalną płacę, ustanowioną w danym kraju. Ponieważ jednak płaca minimalna często nie wystarczy na zaspokojenie podstawowych potrzeb, pracownicy mają zagwarantowaną taką płacę, która umożliwi im zaspokojenie tych potrzeb (żywność, dach nad głową, edukacja i ochrona zdrowia dla całej rodziny). Sprawiedliwa płaca nie oznacza, że konsument koniecznie zapłaci więcej za wyrób. Organizacje Sprawiedliwego Handlu pomijają wykorzystujących pośredników i współpracują bezpośrednio z producentami, obniżając koszty i w ten sposób zwiększając część, jaką otrzyma producent z ostatecznej ceny detalicznej.

Właściwe warunki pracy

Spółdzielnie i stowarzyszenia niezależnych producentów są sensowną alternatywą dla pracy w warunkach produkcji masowej i w wykorzystujących warsztatach (sweat shops), gdzie niezabezpieczeni pracownicy dostają wynagrodzenie poniżej płacy minimalnej, a większość zysków odplywa do rąk zagranicznych inwestorów lub elit miejscowych, rzadko zainteresowanych długofalowym rozwojem gmin, na terenie których funkcjonują. Organizacje Sprawiedliwego Handlu angażują się przede wszystkim we współpracę z małymi przedsiębiorstwami, spółdzielniami i stowarzyszeniami będącymi własnością pracowników, demokratycznie zarządzanymi, przynoszącymi korzyści pracownikom i miejscowym społecznościom. Dzięki zrzeszaniu się niezależni producenci mają dostęp do kredytów, obniżają wydatki na surowce i uzyskują wyższe i sprawiedliwsze ceny za swoje wyroby. Pracownicy więcej zarabiają, zysk jest równomierniej rozdzielany i często inwestowany w projekty na rzecz dzieci, ochrony zdrowia, edukacji i likwidacji analfabetyzmu. Pracownicy podnoszą kwalifikacje w dziedzinie organizacji i zarządzania, co poprzez samopomoc umożliwi rozwój małych społeczności. Zapewnione są bezpieczne i zdrowe warunki pracy oraz kontrola nad wykorzystaniem miejscowych surowców.

Edukacja konsumentów

Organizacje Sprawiedliwego Handlu "wychowują" konsumentów, by wiedzieli, jak ważne jest kupowanie produktów Sprawiedliwego Handlu, wspieranie sprawiedliwych płac i warunków pracy. Poprzez sprawiedliwszy handel, przestrzeganie praw pracowników i szacunek dla środowiska naturalnego, ruch Sprawiedliwego Handlu stara się uświadamiać konsumentom ukryte koszty ludzkie tanich zakupów.

Rozpowszechniając informacje o producencie, kulturze i warunkach, w jakich powstał produkt, organizacje Sprawiedliwego Handlu zwiększają szacunek i zrozumienie między konsumentami a producentami z ubogich krajów. Edukują też środowiska opiniotwórcze w dziedzinie nierówności w handlu światowym.

Zrównoważony rozwój

Organizacje Sprawiedliwego Handlu zalecają producentom korzystanie z metod użytkowania miejscowych zasobów i zarządzania nimi w sposób przyjazny dla środowiska. Wiele organizacji członkowskich Fair Trade Federation współpracuje z producentami w regionach o wysokiej różnorodności przyrodniczej nad opracowaniem produktów, których podstawą jest zrównoważone korzystanie z miejscowych zasobów naturalnych. Zachęcają uczestniczące w projektach społeczności do ochrony swojego środowiska naturalnego dla przyszłych pokoleń.

Wsparcie finansowe i techniczne

Drobni rolnicy i rzemieślnicy w ubogich krajach nie mają taniego dostępu do kapitału, co obniża ich dochody. Organizacje członkowskie Fair Trade Federation, które kupują bezpośrednio od producentów, często zapewniają im pomoc finansową w formie bezpośredniej pożyczki, płatności z góry lub przez pomoc w nawiązaniu kontaktu ze źródłem finansowania. W przeciwieństwie do wielu importerów, którzy płacą za towar z 60-90 - dniowym opóźnieniem, organizacje Sprawiedliwego Handlu często płacą z góry, także producenci mają wystarczające środki na surowce i inne potrzeby w czasie produkcji. Fair Trade często zapewnia też ważne poradnictwo techniczne w formie informacji o rynku, oceny produktów i treningu w dziedzinie finansów. W przeciwieństwie do importerów komercyjnych organizacje Sprawiedliwego Handlu utrzymują długoterminowe stosunki handlowe ze swymi producentami i pomagają im w dostosowaniu się do zmieniających się trendów.

Szacunek dla tożsamości kulturowej

Organizacje Sprawiedliwego Handlu zachęcają do produkcji i opracowywania wyrobów opartych na tradycjach kulturowych producentów, adaptowanych do rynków zachodnich. Starają się wspierać zdolności artystyczne producentów w taki sposób, by zachować ich tożsamość kulturową.

Odpowiedzialność społeczna

Finanse, polityka zarządzania i praktyki handlowe organizacji członkowskich Fair Trade Federation są publicznie dostępne i kontrolowane przez Fair Trade Federation.

Źródło: <http://www.sprawiedliwyhandel.pl>

MATERIAŁ NR 6

„Kawa, herbata, kakao” - Grażyna Szymańska

Gospodarka ponad 50 krajów ubogich opiera się na dochodach z eksportu jednego lub kilku produktów. Wg Międzynarodowego Funduszu Walutowego i Banku Światowego dla 15 krajów eksport podstawowych artykułów rolnych jest praktycznie jedynym źródłem dewiz (daje ich ponad 90%). Ta zależność dotyczy nie tylko pojedynczych krajów, ale całych regionów, zwłaszcza Afryki subsaharyjskiej, gdzie dla 17 krajów eksport tradycyjnych artykułów rolnych (kawa, kakao) stanowi źródło ponad 75% dewiz. Np. dochody z eksportu kawy to 60-80% wartości całego eksportu Etiopii czy Burundi, eksport bawełny daje ponad połowę dewiz dla Burkina Faso.

Eksport podstawowych towarów dostarcza dużej grupie krajów biednych środki na import kluczowych artykułów, jak ropa naftowa, leki czy nowe technologie. Stąd ceny eksportowe mają zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania i rozwoju tych krajów. Tymczasem przez ostatnie 30 lat ceny podstawowych produktów rolnych, sprzedawanych przez kraje ubogie, spadały prawie stale. W r. 2000 ceny dla 18 podstawowych artykułów eksportowych były o 25% niższe, niż 20 lat wcześniej. Dla 8 z tych artykułów (kawa, kakao, olej palmowy, ryż, cukier, kauczuk, cyna, ołów) spadek wynosił ponad 50%. Najgorzej wygląda sytuacja na rynku napojów (kawa, kakao). Wg danych Banku Światowego w latach 1997-2001 ceny kakao spadły o 71%, kawy - o 65%. Od r. 1999 wartość kawy eksportowanej przez kraje ubogie spadła z 13 do 7 mld USD, choć kraje te stale zwiększają jej eksport. Na przełomie lat 2000/01 kraje ubogie sprzedały prawie 20% więcej kawy niż trzy lata wcześniej, ale mogły za to kupić o 45% mniej towarów. Świetnym przykładem jest Uganda. W latach 1994/95 eksport kawy przyniósł 433 mln USD. W sezonie 2000/01 kraj ten eksportował dokładnie taką samą ilość kawy, ale dochód wynosił tylko 110 mln (spadek o prawie 75%!). Różnica jest 3 razy większa niż pomoc, jaką dostała Uganda w r. 2001. Podobnie jest w innych krajach. Tylko w sezonie 1999/2000-2000/01 dochody Etiopii z eksportu kawy spadły z 257 mln do 176 mln USD, czyli o 81 mln! Jest to znacznie więcej, niż Etiopia powinna przeznaczyć na obsługę swego zadłużenia w r. 2002 (58 mln USD).

Koszty społeczne

Wieloletni spadek cen powoduje głębokie zmiany społeczne, wpływające na tradycyjne życie społeczności lokalnych. Niższe ceny to nie tylko mniej dewiz dla kraju, ale i spadek dochodów rolników (o 60-70%!). Dla mieszkańców krajów ubogich niskie ceny na rynkach światowych oznaczają pogorszenie warunków życia: gorsze odżywianie, brak opieki zdrowotnej czy zabieranie dzieci ze szkół. Dolina Kishimundu u podnóża góry Kilimandżaro jest przykładem takiej zależności. Kawa jest tu podstawą lokalnej ekonomii i głównym źródłem utrzymania. W małych, mających ok. 30 krzewów kawy gospodarstwach na stromych zboczach Kilimadżaro

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

uprawia się ją w sposób wypracowany przez pokolenia - razem z bananami, fasolą, warzywami. Głębokie korzenie kawy pomagają wiązać glebę i zapobiegają erozji. System ten jest podstawą utrzymania kilkusobowych rodzin. Obecnie zagraża mu spadek cen. W r. 1998 za funt kawy płacono tam 1 USD; cztery lata później - tylko 0,30 USD. Jedna z pracujących w tym regionie osób, 37-letnia wdowa z dwójką chodzących do szkoły podstawowej dzieci w wieku 15 i 13 lat, sprzedała swoje zbiory, uzyskując za rok pracy 35 USD. Powiedziała: „Ta cena mnie niszczy. Nie stać mnie nawet na wyżywienie i ubranie mych dzieci. Jak mogę posłać je do szkoły?” Brak środków do życia zmusza rolników do porzucania ziemi i szukania innych źródeł utrzymania. Podobna jest sytuacja społeczności południowoamerykańskich. Tylko w Meksyku żyje ponad 250 tys. drobnych producentów kawy. Wielu z nich to pierwotni Indianie, żyjący w południowym pasie biedy stanów Chiapas, Ooxaca, Pueble i Guernero. Przy zbiorach kawy corocznie pracuje 0,5 mln pracowników sezonowych. Ponad 1/3 populacji wiejskiej w stanach południowych żyje poniżej granicy ubóstwa. W regionie Chiapas, jednym z głównych centrów produkcji kawy w Meksyku, ponad 80% gospodarstw ma mniej niż 5 ha. Położone są głównie na zboczach. Indianie rozwinęli produkcję kawy jako część wyszukanego systemu rolnego, podobnego do stosowanego w okolicach Kilimandżaro. Kawa uprawiana jest razem z fasolą, która wiąże azot w glebie i działa jako nawóz, i z żółtą, białą i czerwoną kukurydzą. Obok owoców guanabana, orzechów macadamia i cytryn, kawa jest źródłem pieniędzy na żywność, narzędzia i inne wydatki domowe. Po zbiorach r. 2000 opłacalność kawy w Chiapas znacznie spadła. Handlarze płacili tylko 1/3 ceny sprzed dwóch lat. Dochody nie pozwalają utrzymać gospodarstw, ludzie sprzedają więc ziemię. W Chiapas i innych regionach, gdzie uprawia się kawę, spadek jej cen na giełdach światowych zmienia życie całych społeczeństw. Rodziny nie są zdolne pokryć kosztów leczenia i edukacji czy dokonać podstawowych napraw w domach. Zmuszani do migracji mężczyźni przerzucają ciężar zdobycia środków do życia na kobiety i dzieci. Równie trudna jest sytuacja osób pracujących przy produkcji herbaty. Wg International Labour Organisation (ILO) w Indiach, Bangladeszu czy na Sri Lance 1,5 mln ludzi (z czego 5 -10% stanowią dzieci) pracuje przy produkcji herbaty. Zarobki na plantacjach herbaty są niezwykle niskie. W Indiach są szacowane na ok. 0,60 USD (2,50 zł) na dzień, na Sri Lance kobiety pracujące przy zbiorze herbaty zarabiają 12,90 USD (około 55 zł) na miesiąc. Jedna z zatrudnionych kobiet utrzymywała z tej sumy 6 osób. Niskie zarobki połączone są z brakiem praw pracowniczych. Większość pracowników zatrudnionych jest dorywczo. Pracownicy nie mają zabezpieczeń socjalnych, urlopów macierzyńskich oraz zakwaterowania.

Co idzie źle w handlu światowym?

Światowe ceny artykułów produkowanych przez kraje ubogie odzwierciedlają powszechne prawo popytu i podaży. Ale ze względu na długość cyklu produkcyjnego handel tymi produktami jest bardzo specyficzny. Kiedy rolnik w Ghanie sadzi drzewa kakaowe, na Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

pierwsze plony czeka 3-5 lat. Podobnie rolnik peruwiański rozpoczynający uprawę kawy uzyska pierwsze zbiory za dwa lata, a najwyższe zbiory osiągnie po 14-18 latach. Rośliny owocują niezależnie od cen na rynkach światowych. Dla rolników, którzy nie mają innych źródeł dochodu, zbieranie kawy czy kakao jest koniecznością, nawet gdy ceny są bardzo niskie. Dodatkowym problemem jest coraz wyższa wydajność. Przeciętna wysokość zbiorów większości upraw wzrosła o około 1/3 od wczesnych lat 80-tych. Nadwyżki są magazynowane, co wpływa na spadek cen. Wtedy jedyną drogą uzyskania stałego dochodu jest wzrost produkcji i... koło się zamyka: producenci eksportują więcej, co powoduje spadek cen, co znów powoduje konieczność zwiększenia eksportu. Bardzo często zwiększenie produkcji nie równoważy spadku poziomu cen. Np. produkcja kakao w Ghanie wzrosła w latach 1996-2000 z 320 do 450 tys. ton - prawie o 1/3. Jednak ceny spadły w tym czasie o 40%, co oznacza, że dochód był o 1/3 niższy. Bardzo trudną sytuację na rynkach światowych komplikuje dodatkowo pojawienie się nowych producentów. Np. Indonezja od połowy lat 70-tych, zwiększała produkcję kakao o ponad 20% rocznie. Obecnie jest trzecim eksporterem kakao na świecie i wypiera z rynku drobnych producentów z Afryki zachodniej. W latach 90-tych na rynku kawy pojawił się Wietnam, który podwajając produkcję między r. 1997 a 2000, stał się drugim co do wielkości eksporterem kawy na świecie. Inny problem powodują produkty zastępcze. Np. Unia Europejska dopuściła stosowanie zwiększonej ilości tłuszczu roślinnych, używanych jako zamiennik masła kakaowego do produkcji czekolady. Z tego powodu tylko w r. 2000 wartości eksportu ziarna kakaowego spadła o 500 mln dolarów. Osiągnięcia biotechnologii powodują też inne ograniczenia. Większość korporacji cukierniczych stosuje patenty na produkcję genetycznie zmienionych białkowych substancji smakowych występujących w kakao. Np. Mars posiada patent na białko występujące w zachodnioafrykańskiej odmianie Amelonado cocoa, co pozwala na dalsze obniżenie zawartości masła kakaowego w gotowych produktach.

Kto traci, kto zyskuje?

Spadek cen, będący dla producentów katastrofą, przynosi nienormalnie duże zyski korporacjom międzynarodowym, pośredniczącym między producentami z Trzeciego Świata a konsumentami w krajach bogatych, które zdominowały światowy handel takimi towarami jak np. kawa, kakao czy banany. Wzrost dochodów tych korporacji i wzrost biedy Trzeciego Świata postępują równolegle. Sytuacja taka utrzymuje się głównie dzięki różnego typu barierom handlowym, ustanawianym przez kraje bogate. Stosowanie taryf eksportowych oraz ceł, których poziom rośnie wraz ze stopniem przetworzenia produktu, skutecznie przeszkadzają krajom rozwijającym się sprzedawać wysoko przetworzone artykuły konsumpcyjne poza granicami własnego kraju, a tym samym osiągnąć większe zyski. Np. kraje rozwijające się produkują 90% ziarna kakaowego i jedynie 4% czekolady. Eksport kakao przynosi im ok. 2 mld dol. rocznie, tymczasem sprzedaż czekolady dostarcza krajom bogatym ponad 60 mld dol. Podobnie jest z kawą. Międzynarodowy rynek kawy opiera się głównie na

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy

rozwijowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem

Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

sprzedaży „kawy zielonej”, która później jest myta, suszona, łuskana itp. Najbardziej dochodowe dalsze etapy, takie jak palenie i mielenie, odbywają się głównie w krajach wysoko rozwiniętych. Np. głównym eksporterem kawy palonej (najbardziej dochodowego ogniwa w handlu kawą) jest Unia Europejska. Dramatyczny spadek cen, wywierający katastrofalne skutki na społeczność producentów, niewiele wpłynął na ceny płacone przez konsumentów w krajach bogatych. Ceny te stale wzrastają. W r. 2000 cena, jaką za najwyższej jakości ziarno otrzymywali producenci kawy w regionie Kilimandżaro, wynosiła 0,28 dolara za funt (ok. 0,5 kg), co odpowiada 4% ceny detalicznej płaconej przez smakoszy tej kawy w USA. Natomiast jeżeli kawa ta sprzedawana jest w kawiarni, rolnik otrzymuje poniżej 1% ceny płaconej przez konsumenta. Spadające ceny niszczą ubogich producentów, nie przynoszą też korzyści konsumentom. Dostarczają natomiast niespodziewanych dochodów wielkim korporacjom. Nestlé, światowy potentat na rynku kawy, w oficjalnych sprawozdaniach opublikowanych na koniec r. 2000 przyznaje, że dzięki wyjątkowo sprzyjającym cenom na rynkach kawy jej zysk wzrósł w tym roku o 15%.

Sprawiedliwy handel

Sprawiedliwy handel jest jedną z prób zaradzenia problemom, z którymi na co dzień spotykają się producenci z krajów ubogich. Poprzez dostarczanie specjalnie oznakowanych towarów daje on konsumentom sposobność dokonania świadomego wyboru: czy chcą zapewniać coraz większe zyski korporacjom międzynarodowych (a konkretnie ich udziałowcom), czy też te same pieniądze przeznaczą na pomoc najuboższym.

Źródło: „My a Trzeci Świat”, nr 2 (66), marzec-kwiecień 2003

WARSZTAT NA TEMAT ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Temat	Zrównoważona firma
Uczestnicy	Uczniowie klas ponadgimnazjalnych
Czas trwania	60 minut
Potrzebne materiały	Kartki flipchartowe, mazaki, małe karteczki samoprzylepne
Przebieg	<ol style="list-style-type: none">1. Poproś uczniów, żeby stanęli w kręgu twarzą do środka. Nalep im na plecy karteczki. Na każdym rodzaju karteczek powinno się znaleźć inne hasło. Zapowiedz uczniom, że mają odnaleźć osoby z taką samą karteczką. Uczniowie nie mogą się ze sobą porozumiewać, ani rysować lub pisać odpowiedzi. Gdy znajdą swoją grupę, niech zajmą odpowiednią część sali. <i>Karteczki samoprzylepne w 3 kolorach: np. żółta z hasłem człowiek, zielona z hasłem przyroda, czerwona z hasłem gospodarka. MOŻNA ZASTOSOWAĆ INNE METODY PODZIAŁU NA GRUPY</i>2. Przeczytajcie wspólnie hasła z karteczek. Przedstawiamy na tablicy schemat zrównoważonego rozwoju. Rozwój zrównoważony oznacza, że między elementami, które uczniowie mieli na karteczkach powinna być zachowana równowaga. To znaczy, że chcąc polepszyć swoje życie, nie powinniśmy tego robić kosztem środowiska naturalnego ani innych ludzi, koszty niektórych wyborów są często ukryte.3. Pytamy uczniów, czy chcieliby stworzyć firmę, w której można coś produkować jednocześnie dbając o właściwe wykorzystanie surowców naturalnych, ochronę środowiska przed zanieczyszczeniem i toksynami oraz gdzie pracownicy mają zagwarantowane godne warunki pracy.

4. Mówimy uczniom, że do końca lekcji oraz na następnych zajęciach będziemy pracowali nad stworzeniem etycznej firmy działającej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i szanującą prawa człowieka. Wybór rodzaju działalności zależy od uczniów. Powinni jednak wspólnie ustalić jako klasa w jakiej branży działa firma. Dajemy uczniom czas na wspólne wybranie branży np. przez głosowanie. Każdy uczeń podaje swój pomysł na karteczce, zapisujecie wyniki na tablicy. Następnie wybieramy 3 najczęściej się pojawiające propozycje. Zapisujemy je na tablicy.
5. Uczniowie ponownie głosują, która z 3 propozycji powinna wygrać. Prosimy chętnych uczniów o uzasadnienie. Gdy wybrany zostanie rodzaj działalności firmy, pogratuluj uczniom podjęcia decyzji i dojścia do porozumienia.
6. Uczniowie dobierają się w grupy, na które byli podzieleni na początku zajęć. Do końca zajęć zastanawiają się nad wyborem nazwy firmy, wielkością, oraz umiejscowieniem. Grupy prezentują swoje pomysły na flipczartach.
7. Gdy grupy już się uformowały, zapowiedz uczniom, że nadszedł czas by stworzyć kodeks postępowania firmy. Zadaniem każdej grupy będzie zapisanie na flipczarcie kodeksu – postanowień, jakie firma podejmuje na rzecz zrównoważonego rozwoju. Każda grupa będzie odpowiadała jednemu z elementów: jedna będzie się zastanawiała, jak działać w sposób przyjazny dla środowiska, druga jak działać by nie naruszać praw osób pracujących w waszej firmie, trzecia jak macie zamiar wytworzyć zysk pamiętając, że macie być przyjaźni dla środowiska i ludzi. Na zadanie grupy mają 15 minut.
8. Rozdajemy uczniom zapisane na paskach papieru wybrane prawa człowieka. Prosimy by zastanowili się, do którego z 3 elementów (człowiek, gospodarka, środowisko) pasują dane prawa.

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

	<p>Materiał pomocniczy (pocięty w paski)</p> <p>9. Po upływie 15 minut 3 grupy prezentują swoje kodeksy. Po prezentacji możecie dyskutować jak postulaty każdej grupy mają się do postulatów pozostałych grup.</p> <p>10. Rozwieście flipczarty na ścianach sali. Powiedz uczniom, że będą teraz głosować nad najważniejszymi postulatami, dla przypomnienia spojrzycie jeszcze raz na schemat z prawami człowieka. Obowiązuje zasada 3 kropek – każda osoba ma prawo postawić 3 kropki (może je postawić dowolnie). Postulaty z największą liczbą kropek zostaną przyjęte.</p>
--	---

Opracowanie scenariusza: Gabriela Lipska Konsultacje metodyczne: Joanna Góral – Wojtalik

Materiały pomocnicze

Materiał pomocniczy nr 1

Czasem zastanawiamy się jak to możliwe, że koszulka na przecenie w sklepie jest tak tania. Przecież do jej wyprodukowania potrzebny był materiał, nici, jeśli została wyprodukowana w jakimś odległym miejscu to przecież jej transport też musiał kosztować, a co z pensją dla tego kto ją zrobił? Koszty reklamy itd. itd. Jak to możliwe, że kosztuje 10 złotych? Przecież producent na tym zarabia, na tym polega biznes. To fakt. Firma, która produkuje koszulki, robi to by zarobić pieniądze. 10 złotych na przecenie często oznacza, że firma, aby zarobić gdzieś w procesie produkcji, towaru stara się obcinać koszty. Te cięcia nie są dla nas widoczne, bo firma jest znana – ma dużo reklam, sklep w którym jest sprzedawana aż błyszczy od nowości, obsługują nas miłe młode osoby. Te ukryte przed naszym wzrokiem koszty ponoszą ludzie i środowisko naturalne w kraju, w którym wyprodukowana została nasza koszulka. Duże firmy odzieżowe już od lat przenoszą swoje ośrodki produkcji do krajów globalnego Południa. Często kraje te eksploatowane przez dziesiątki lat, od lat zadłużone w międzynarodowych instytucjach, szukają możliwości przyciągnięcia inwestycji w nadziei że napływ pieniądza wpłynie na polepszenie życia mieszkańców. Z powodu biedy lub destabilizacji politycznej brak w tych krajach uregulowań prawnych i norm dotyczących ochrony środowiska czy zdrowia ludzi.

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Firma działająca w takim kraju nie musi płacić podatków, nie mówiąc już o karach za zanieczyszczanie środowiska. W ten sposób do rzek i powietrza trafiają ogromne ilości zanieczyszczeń, stwarzając zagrożenie dla ludzi. Często władze kraju, w którym produkowana jest nasza koszulka, świadomie zgadzają się na wykorzystywanie pracowników i pracę w niewolniczych warunkach – bez zabezpieczeń socjalnych, bez gwarantowanej minimalnej płacy, bez normowanego czasu pracy. Często międzynarodowe firmy działając w tzw. wolnych strefach ekonomicznych tworzą państwo w państwie, gdzie lokalne władze nie mają dostępu ani wglądu w to, co się dzieje na terenie fabryki. Po zakończeniu produkcji zarówno towar jak i pieniądze opuszczają kraj gospodarzy. Pozostaje zdegradowane środowisko i miliony ludzi, którzy za ciężką pracę dostają grosze i nie są w stanie utrzymać rodziny, przy zatrutej glebie i wodzie nie mogą już więcej utrzymać się np. z uprawy ziemi.

Jako konsumenci możemy podjąć dwie decyzje – kupimy koszulkę mimo, że tak naprawdę jej nie potrzebujemy, bo mamy w czym chodzić lub zrezygnujemy z zakupu. Tak zwany bojkot konsumencki czyli nie kupowanie produktów danej firmy może być skuteczną formą walki o przestrzeganie praw człowieka. Naszymi postulatami mogą być postulaty, o których mowa w ćwiczeniu. Inną formą wpływania na firmy i korporacje by działały etycznie i w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju jest inwestowanie tylko w firmy o których wiemy że są etyczne, nie popierają reżimów, przestrzegają prawa pracownicze oraz nie degradują środowiska naturalnego.

Materiał pomocniczy nr 2

Niektóre pomysły na etyczny i zrównoważony biznes:

- redukcja zużycia surowców (energii, wody, materiałów),
- projektowanie/wprowadzanie zmian konstrukcji budynków/zakładów w taki sposób, by obniżyć ich niekorzystny wpływ na środowisko,
- tworzenie przyjaznych przestrzeni, zmiana rozwiązań na takie, które pozwalają na eliminację odpadów, lub ich ponowne przetworzenie i wykorzystanie jako surowca w ramach cyklu produkcji (biomimikra),
- recyding/wielokrotne wykorzystywanie surowców/materiałów (korzystanie z analizy cyklu życia; czystsza produkcja),
- dematerializacja – orientacja na usługi a nie produkowanie,
- zmiana projektu produktów, tak by były zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju i przyjazne środowisku, trwałe
- wypełnianie wytycznych Global Reporting Initiative (GRI)
- przestrzeganie praw pracowniczych min płacy minimalnej, świadczeń socjalnych, normowanych godzin pracy

Materiał pomocniczy nr 3

- Każdy człowiek ma prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa swej osoby.
- Nie wolno nikogo czynić niewolnikiem ani nakładać na nikogo służebności; niewolnictwo i handel niewolnikami są zakazane we wszystkich swych postaciach.
- Nie wolno ingerować samowolnie w czyjekolwiek życie prywatne, rodzinne, domowe, ani w jego korespondencję, ani też uwłaczać jego honorowi lub dobremu imieniu.
- Każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku niezagrażającym jego zdrowiu i życiu.
- Nikogo nie można zmuszać do należenia do jakiegoś stowarzyszenia.
- Każdy człowiek ma prawo do urlopu i wypoczynku, włączając w to rozsądne ograniczenie godzin pracy i okresowe płatne urlopy.
- Każdy człowiek ma prawo do stopy życiowej zapewniającej zdrowie i dobrobyt jego i jego rodziny, włączając w to wyżywienie.
- Każdy człowiek ma prawo do stopy życiowej zapewniającej zdrowie i dobrobyt jego i jego rodziny, włączając w to opiekę lekarską.
- W żadnym przypadku nie można pozbawiać narodu jego własnych środków egzystencji.
- Każdy człowiek ma prawo być wolnym od głodu.
- Każdy człowiek ma, jako członek społeczeństwa, prawo do ubezpieczeń społecznych.
- Każdy człowiek ma prawo do pracy, do swobodnego wyboru pracy, do odpowiednich i zadowalających warunków pracy oraz do ochrony przed bezrobociem.
- Każdy człowiek, bez względu na jakiegokolwiek różnice, ma prawo do równej płacy za równą pracę.
- Każdy pracujący ma prawo do odpowiedniego i zadowalającego wynagrodzenia, zapewniającego jemu i jego rodzinie egzystencję odpowiadającą godności ludzkiej.
- Każdy człowiek ma prawo do tworzenia związków zawodowych i do przystępowania do związków zawodowych dla ochrony swych interesów.

GRA MIEJSKA – SCENARIUSZ GRY ZREALIZOWANEJ W SZAMOTUŁACH I OBORNIKACH

GRA MIEJSKA „GLOBAL WARRIORS Poskramiacze globalnych wyzwań”

Scenariusz gry opracowany na podstawie publikacji Polskiej Akcji Humanitarnej „Włącz się do gry. Jak zorganizować grę miejską”:

http://www.pah.org.pl/m/1675/2011-12-05_PAH_wlacz-sie-do-gry.pdf

Główny cel gry:

Zaangażowanie uczestników i uczestniczek w edukacyjny spacer po mieście, w trakcie którego zdobywać będą wiedzę z zakresu globalnych wyzwań i współzależności oraz dowiedzą się, jaki wpływ na procesy zachodzące na świecie mają ich działania.

Czas gry ok 2,5h

Uczestnicy/czki: max 6 grup . Jedna grupa 3-4 osoby.

Liczba osób potrzebnych do obsługi gry: co najmniej 6.

Gra polega na zmierzeniu się z sześcioma zadaniami, które dotyczą kwestii globalnych, w szczególności wyzwań stojących przed ludzkością (stereotypy dotyczące Afryki, słaby dostęp do wody pitnej, uchodźstwo, odpowiedzialna konsumpcja, zrównoważony rozwój i nieetyczna moda). Uczestnicy i uczestniczki będą mieć za zadanie odnalezienie poszczególnych punktów gry w przestrzeni miasta i wykonanie przygotowanych zadań. Za poprawne wykonanie zadania otrzymają literę do hasła końcowego (litery będą naklejane na karty uczestników, co uniemożliwi podrabianie) oraz podpis opiekuna/ki danego punktu wraz z godziną dotarcia. Na danym stanowisku gry gracze otrzymają ponadto adres kolejnego punktu oraz wskazówkę, gdzie znajduje się meta. Niektóre zadania będą nagradzane dodatkowymi punktami.

Grę uznaje się za zaliczoną, gdy zespół dotrze w wyznaczonym czasie do METY.

Grę wygrywa zespół, który ma wszystkie litery hasła. W przypadku remisu decydować będą zdobyte punkty.

Nagrodą jest np.: 100zł do wykorzystanie przez zespół w pizzerii (z wyłączeniem napojów alkoholowych). Pierwszy, drugi i trzeci zespół może otrzymać medale (nie jest to duży koszt).

Globalne wyzwania dotyczą nas wszystkich – nikt nie powinien przechodzić obok nich obojętnie. Każdy/a z nas może przyczynić się do walki z ich negatywnymi skutkami. Niestety wielu mieszkańców i mieszkankę globu wciąż nie zdaje sobie sprawy z tego, że nasze codzienne wybory wpływają na życie innych osób, często w bardzo dalekich zakątkach świata. Dlatego też Instytut do Walki z Globalnymi Wyzwaniami postanowił powołać zespoły Poskramiaczy Globalnych Wyzwań, które świeciłyby przykładem w swoim środowisku, a wiedzą i zaangażowaniem przyczyniały się do pokonywania. Uczestnicy i uczestniczki gry – zaproszeni przez Instytut – tworzą takie właśnie zespoły. Gra umożliwia pogłębienie wiedzy i zapoznanie się ze sposobami redukcji negatywnych skutków globalnych wyzwań.

START GRY

Gra rozpoczyna się w miejscu zbiórki, gdzie uczestnicy i uczestniczki zostaną przywitani i zapoznani z celem gry oraz jej regułami (otrzymują je na papierze razem z [mapką terenu](#), przygotowaną wcześniej przez organizatorów). Każdy z zespołów ma ustawiony pierwszy i kolejny punkt w innym miejscu, tak żeby zespoły nie tłoczyły się w jednym punkcie. Mapę można wydrukować na odwrocie karty do gry miejskiej, najlepiej na grubym papierze.

[Karta do gry miejskiej.](#)

STANOWISKO 1 – Stereotypy dotyczące Afryki

Miejsce:

Uczestnicy i uczestniczki mają do rozmieszczenia 6 wskaźników PKB, które rozkładać będą na mapce konturowej ułożonej z palików i tasiemki na ziemi. Prowadzący/a daje im mapę, która będzie wskazywała, gdzie leżą dane państwa oraz 6 karteczek z wskaźnikiem PKB, które ci będą mieli ułożyć. Poda im też punkt odniesienia, jakim będzie wskaźnik PKB Polski. Za każde dobrze dopasowane państwo uczestnicy dostaną jeden punkt. W razie pomyłki, uczestnicy dostają małą wskazówkę, dzięki której będą mogli naprawić swój błąd (ale już nie otrzymują dodatkowych punktów). Zadanie zostanie zaliczone po dobrym dopasowaniu wszystkich przewidzianych państw.

Potrzebne materiały:

- paliki
- tasiemka
- mapa konturowa Afryki
- 6 kartek z wskaźnikami PKB

Dane:

Republika Konga - 342\$ na mieszkańca rocznie

Zimbabwe - 365\$ na mieszkańca rocznie

Burundi - 410\$ na mieszkańca rocznie

Republika Południowej Afryki - 11375\$ na mieszkańca rocznie

Gwinea Równikowa - 25929\$ na mieszkańca rocznie

Egipt - 6545\$ na mieszkańca rocznie

Polska - 20592\$ na mieszkańca rocznie

Literka: W (trzy razy w haśle)

Dodatkowe punkty za każdą prawidłową odpowiedź.

Osoby obsługujące punkt:

Zadania przygotowawcze:

- znaleźć ok 25 mocowań do sznurka do obrysu Afryki (np. śledzie od namiotu, długie gwoździe)
- zrobić obrys Afryki na stanowisku
- przygotować na kartce flipchatowej nazwę stanowiska „Stereotypy dotyczące Afryki ” oraz przykleić w widocznym miejscu.

Zadania podczas gry:

- przychodzą uczestnicy na stanowisko widzą konturową mapę Afryki z położonymi kartami A4 z nazwami 6 Państw
- Uczestnicy otrzymują do ręki mapę Afryki z zaznaczonymi 6 państwami
- Uczestnicy otrzymują 6 kartek A4 z wielkościami PKB oraz 7 kartkę z PKB Polski jako punktem odniesienia.
- Otrzymują komunikat, że mają dopasować wielkość PKB do poszczególnych krajów.
- Po dopasowaniu osoby obsługujące stanowisko sprawdzają poprawność danych.
- Za każdą poprawne dopasowanie uczestnicy otrzymują punkt na Karcie uczestnika (naklejone cyferki)
- Osoby obsługujące stanowisko mówią uczestnikom które dane są źle dopasowane oraz wskazują czy dany kraj ma więcej czy więcej PKB od tego dopasowanego przez uczestników. Uczestnicy łącznie mają 3 rudy na dopasowanie PKB do kraju.
- Gdy uczestnicy dopasują prawidłowo PKB osoby obsługujące dokleją literki W we właściwe miejsce czyli 4, 8 i 12 kwadrat hasła

WAŻNE sprawdzić czy uczestnicy otrzymali na karcie odpowiednią liczbę punktów.

STANOWISKO 2 – Dostęp do wody

Zadaniem uczestników, którzy gromadzą się w wyznaczonym punkcie jest zdobycie wody oraz poznanie pewnych faktów dotyczących wody. Pokazane im zostają miejsca gdzie znajdują się pojemniki z wodą (6 pojemników oddalonych od punktu startu o znaczną odległość) i dowiadują się, że pod pojemnikami znajdują się zdania, które muszą zapamiętać i wraz z wodą „przynieść” czyli powtórzyć osobie na miejscu startu (ta z kolei zapisuje te zdania na otrzymanej kartce). Zadaniem uczestników jest przynieść kubek wody z pojemnika i wlać do pojemnika na miejscu startu.

Zdania pod pojemnikami:

1. Woda pokrywa 71 % powierzchni globu.
2. Jedynie 2,5% to woda pitna
3. Około 884 milionów ludzi na Ziemi nie ma dostępu do bezpiecznych źródeł wody
4. Mieszkańcy krajów Europy zużywają średnio 200 litrów wody dziennie
5. Osoba zamieszkująca jedno z krajów globalnego południa zużywa zaledwie 10 l wody dziennie.
6. Ok. 10L wody dziennie zużywamy na spuszczenie wody w toalecie.

Literka: M (dwa razy w haśle)

Dodatkowe punkty za każde zdanie powtórzone słowo w słowo.

Potrzebne materiały:

- literki dla ekip,
- kartka na ekipę oraz długopis,
- kubek
- 7 dużych pojemników z wodą.
- 6 zdań wydrukowanych i zalaminowanych lub w zaklejonych „koszulkach”

Osoby obsługujące punkt:

Zadania przygotowawcze:

- przygotować na kartce flipchatowej nazwę stanowiska „Dostęp do wody” oraz przykleić w widocznym miejscu.
- przygotować 7 pojemników na wodę (np. 7 wiader)
- przygotować jeden kubek

- 6 czystych kartek i kilka długopisów lub pisaków
- twarda podpórka do pisania

Zadania podczas gry:

- uczestnicy przychodzący na stanowisko widzą 6 wiader z wodą rozstawionych w pewnej odległości (pod wiadrami znajdują się kartki z pytaniami) oraz jedno puste wiadro oraz kubek.
- Uczestnicy otrzymują do ręki kubek oraz kartkę z teczką jako podpórka
- Otrzymują komunikat, że wybrana osoba ma pobeć z kubkiem do 1 wiadra podnieść wiadro przeczytać zdanie, zapamiętać, nabrać kubkiem wodę przynieść wodę wlać do pustego wiadra i powtórzyć zdanie innej osobie w grupie, która je zapisuje. Z każdym kolejnym wiadrem robi tak samo. Uprzedzamy uczestników, że za każde zdanie powtórzone na koniec w 100% grupa otrzymuje dodatkowy punkt.
- Osoby obsługujące stanowisko proszą o powtórzenie uczestników tego co mają zrobić, żeby upewnić się że uczestnicy rozumieją zadanie.
- Uczestnicy nie mogą wracać do poprzednich wiader.
- Po zapisaniu wszystkich zdań osoby obsługujące stanowisko sprawdzają poprawność zdań prosząc uczestników o przeczytanie zapisanych zdań. Za każde zdanie powtórzone w 100% słowo w słowo otrzymują 1 pkt.
- Jeżeli uczestnicy zachowali pierwotny sens każdego zdania zadanie jest zaliczane i grupa otrzymuje literkę M oraz M we właściwe miejsce czyi 1 i 3 kwadrat hasła

WAŻNE sprawdzić czy uczestnicy otrzymali na karcie odpowiednią liczbę punktów.

STANOWISKO 3 - Sprawiedliwy handel

Na przykładzie sklepu LIDL (jeżeli w okolicy znajdują się inne sklepy sprzedające produkty sprawiedliwego handlu warto przerobić stanowisko pod ich asortyment).

Uczestnicy i uczestniczki otrzymują [ulotkę Lidla](#) z opisem oznakowania UTZ i mają za zadanie odszukać czekolady ze znakiem UTZ. Maja podać markę czekolady oraz wymienić min 3 rodzaje
Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy
rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

czekolad z logiem UTZ. Następnie mają podać min 2 argumenty dlaczego warto kupić czekolady z tym znakiem.

Matka czekolady to: Fin Carre

Rodzaje czekolad to:

- Mleczna z owocami i orzechami (Milk Chocolate Fruit & Nut)
- Mleczna (Milk Chocolate)
- Mleczna z orzechami (Milk Chocolate With Hazelnuts)
- Całe orzechy (Whole Nuts)

Przykładowe argumenty:

- ponieważ przy produkcji kakao plantatorzy dbają o środowisko
- ponieważ producenci kakao otrzymują godziwe wynagrodzenie
- ponieważ producenci otrzymują szkolenia jak lepiej uprawiać kakao

Literka: A (trzy razy w haśle)

Potrzebne materiały:

- wydrukować ulotki Lidla
- poprosić o pozwolenie kierownika/kierowniczkę Lidla (często Lidl odsyła do centrali, która nie zawsze odpowiada pozytywnie, można wtedy zrobić stanowisko w pobliżu sklepu a dodatkowym zadaniem dla uczestników będzie udawanie klientów, tak żeby pracownicy sklepu nie zorientowali się że odbywa się u nich gra miejska).

Osoby obsługujące punkt:

Zadania przygotowawcze:

- przygotować na kartce flipchatowej nazwę stanowiska „Sprawiedliwy handel” oraz przykleić w widocznym miejscu.

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

- sprawdzić jakie rodzaje czekolad ze znaczkiem UTZ są dostępne tego dnia w Lidlu

Zadania podczas gry:

- Przychodzący uczestnicy widzą opisane stanowisko

- Uczestnicy otrzymują do ręki wydrukowaną ulotkę Lidla „Jestem dobra mam na to certyfikat”

- Uczestnicy otrzymują komunikat, że mają pójść do sklepu Lidl odnaleźć czekolady ze znaczkiem UTZ, zapisać/zapamiętać markę czekolad oraz min 3 rodzaje czekolad tej marki. A po przyjsciu na stanowisko będą mieli za zadanie wymienić markę czekolad, podać min 3 rodzaje czekolad tej marki oraz podać min 2 argumenty dlaczego warto kupić czekolady z tym znakiem.

- Osoby obsługujące stanowisko proszą o powtórzenie uczestników tego co mają zrobić, żeby upewnić się że uczestnicy rozumieją zadanie.

- Jeżeli uczestnicy wymienili markę czekolady, trzy rodzaje oraz podali dwa argumenty zadanie jest zaliczane i grupa otrzymuje literkę A, A oraz A we właściwe miejsce czyli 2, 10 i 14 kwadrat hasła.

STANOWISKO 4 - Uchodźcy - Człowiek na morzu

Zadaniem zespołu jest odnalezienie uchodźcy znajdującego się na łodzi na morzu.

Osoba odpowiedzialna za stanowisko mówi zespołowi, że Człowiek na morzu jest jednym z tysięcy migrantów i migrantek, którzy – w poszukiwaniu lepszego życia – próbują przedostać się z Afryki do Europy przez Morze Śródziemne. Plansza, którą otrzymają gracze, symbolizuje morze.

Jest ona podzielona na 16 kwadratów – w jednym z nich znajduje się łódź. Aby ją odnaleźć, zespół musi zadawać opiekunowi stanowiska pytania, w taki sposób, by odpowiedź brzmiała „tak” lub „nie” (np. czy łódź znajduje się w polach 1-4?). Jednak, aby zespół mógł zadać pytanie, musi wykazać się wiedzą na temat uchodźców.

Zatem:

prowadzący/a zadaje pytanie na temat migracji (zgodnie z numerem wskazanym przez drużynę), jeśli drużyna odpowie prawidłowo, może zadać pytanie o pozycję łodzi, jeśli drużyna udzieli błędnej odpowiedzi, zadawane jest kolejne pytanie z tematyki migracyjnej, pytania zadawane są do momentu, gdy drużyna odnajdzie pozycję łodzi lub wyczerpie pulę 10 pytań.

Zadanie jest zaliczone, gdy łódź zostanie odnaleziona.

Drużyna otrzymuje planszę i może na bieżąco zaznaczać pola, które (na podstawie odpowiedzi „tak”/”nie”) zostały wykluczone.

Zestaw pytań znajdziecie w [Załączniku](#).

Plansza do narysowania na ziemi i wydrukowania dla uczestników:

	1	2	3	4
A				
B				
C				
D				

Literka: ł oraz Ś

Potrzebne materiały:

- lista z pytaniami,
- 4 plansze do gry,
- długopisy

Osoby obsługujące punkt:

Zadania przygotowawcze:

- przygotować na kartce flipchatowej nazwę stanowiska „Uchodźcy - Człowiek na morzu” oraz przykleić w widocznym miejscu.
- narysować kredą na chodniku planszę
- Zaznaczyć na karcie osób obsługujących stanowisko pole w którym występuje łódź z uchodźcami.

Zadania podczas gry:

- Uczestnicy przychodzący na stanowisko widzą opisane stanowisko i narysowaną kredą planszę
- Uczestnicy otrzymują do ręki kartę z planszą
- Uczestnicy otrzymują komunikat, że otrzymali planszę, którą symbolizuje morze. Jest ona podzielona na 16 kwadratów – w jednym z nich znajduje się łódź z uchodźcami. Aby ją odnaleźć i uratować uchodźców, zespół musi zadawać opiekunowi stanowiska pytania, w taki sposób, by odpowiedź brzmiała „tak” lub „nie” (np. czy łódź znajduje się w polu A-1?). Jednak, aby zespół mógł zadać pytanie, musi wykazać się wiedzą na temat uchodźców i odpowiedzieć na pytania. Za każdą prawidłową odpowiedź uczestnicy otrzymują możliwość zapytania o pozycję łodzi z uchodźcami.
- Osoby obsługujące stanowisko proszą o powtórzenie uczestników tego co mają zrobić, żeby upewnić się że uczestnicy rozumieją zadanie.
- Osoby obsługując stanowisko proszą o podanie numeru pytania od 1 do 10. Czytają pytanie jeżeli odpowiedź jest poprawna proszą uczestników o podanie pozycji łodzi z uchodźcami. Jeżeli uczestnicy trafią na prawidłową pozycję otrzymują literkę Ł i Ś we właściwe miejsce czyli 6 i 11 kwadrat hasła. Jeżeli nie podadzą prawidłowej pozycji otrzymują pytanie o kolejny numer pytania. Jeżeli wyczerpią pytania i nie uzyskają właściwej pozycji łodzi z uchodźcami nie otrzymują liter do hasła.

STANOWISKO 5 - ETYCZNA MODA – CIĘCIE JEANSÓW

Drużyny mają za zadanie odgadnąć, jaką część ceny jeansów stanowią sprzedaż, reklama, transport, tkanina oraz płace pracownic i pracowników. Do poszczególnych kawałków jeansów przyklejone są wartości procentowe. Do rozłożonych na stanowisku kawałków jeansów uczestnicy powinni przyporządkować odpowiednie kartki z informacją kto ile otrzymuje z ceny jeansów:

- Reklama
- Sprzedaż
- Pracownicy i pracownice fabryk
- Materiał i Fabryka
- Transport i podatki

Następnie uczestnicy otrzymują informację, że 1% otrzymują pracownicy i pracowniczki. Otrzymają też informację jak wygląda prawidłowy rozkład procentowy.

Odpowiedzi do ćwiczenia – „cięcie jeansów”:

sprzedaż – 50%

reklama – 25%

transport – 11%

tkanina – 13%

płace pracownic i pracowników – 1%.

Następnie uczestnicy otrzymują kartkę z tabelą w której powinni wpisać przykłady trzech działań (podjętych przez co najmniej dwa odmienne podmioty), które mogłyby się przyczynić do poprawy tej sytuacji. Zespoły zapisują swoje pomysły na kartce i oddają opiekunowi/ce punktu. Ten/ta, po sprawdzeniu, zalicza im zadanie.

Literka: P, N oraz Y

					P		Y			N							
--	--	--	--	--	---	--	---	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--

Dodatkowe punkty za każdą prawidłową odpowiedź przy układaniu zdania „cięcie jeansów”

Osoby obsługujące punkt:

Zadania przygotowawcze:

- przygotować na kartce flipchatowej nazwę stanowiska „ETYCZNA MODA – CIĘCIE JEANSÓW” oraz przykleić ją w widocznym miejscu.
- Pociąć jeansy na 5 części, aby każda odpowiadała mniej więcej 1%, 13%, 11%, 25% i 50%.
- Przyczepić do każdej części odpowiednią wartość procentową (napisać kredą lub przykleić szpilką kartkę itp.)

Zadania podczas gry:

- uczestnicy przychodzą na stanowisko, widzą stół z rozłożonymi pociętymi jeansami z oznaczoną wartością procentową każdej części.
- Uczestnicy otrzymują wycięte karteczki oznakowane (Reklama, Sprzedaż, Pracownicy i pracownice fabryk, Materiał i Fabryka, Transport i podatki)
- Otrzymują komunikat, że do rozłożonych na stanowisku kawałków jeansów powinni przyporządkować odpowiednie kartki z informacją kto ile otrzymuje z ceny jeansów (Reklama, Sprzedaż, Pracownicy i pracownice fabryk, Materiał i Fabryka, Transport i podatki)
- Osoby obsługujące stanowisko proszą o powtórzenie przez uczestników tego co mają zrobić, żeby upewnić się że uczestnicy rozumieją zadanie.
- Następnie otrzymują informację, że 1% otrzymują pracownicy i pracowniczki. Otrzymają też informację jak wygląda prawidłowy rozkład procentowy:

sprzedaż – 50%

reklama – 25%

transport – 11%

tkanina – 13%

płace pracownic i pracowników – 1%.

- Za każde prawidłowe dopakowanie otrzymują 1 pkt.

- Następnie uczestnicy otrzymują kartkę z tabelą w której powinni wpisać przykłady trzech działań (podjętych przez co najmniej dwa odmienne podmioty), które mogłyby się przyczynić do poprawy tej sytuacji. Zespoły zapisują swoje pomysły na kartce i oddają opiekunowi/ce punktu. Ten/ta, po sprawdzeniu, zalicza im zadanie.

- Jeżeli uczestnicy zaliczyli zadanie grupa otrzymuje literkę P, Y oraz N we właściwe miejsce czyli 5, 7 i 9 kwadrat hasła

WAŻNE sprawdzić czy uczestnicy otrzymali na karcie odpowiednią liczbę punktów.

STANOWISKO 6 Odpowiedzialna konsumpcja – Zasada 3U

Uczestnicy i uczestniczki zapoznani zostaną z **zasadą 3 U: Unikaj** kupowania zbędnych rzeczy, **Użyj** powtórnie, **Utylizuj** (angielska **3xR** (Reduce, Reuse, Recycle)).

Opiekun/ka przekazuje drużynom opis zadania ([Załącznik](#)) i ocenia ich odpowiedzi. W tym zadaniu chodzi przede wszystkim o kreatywność (szczególnie w pytaniach 2 i 3). Odpowiedzi zapisywane są na plakacie z literami UUU. Drużyny nie mogą powtarzać odpowiedzi, których udzieliły zespoły odwiedzające te stanowisko przed nimi.

Potrzebne materiały:

- plakat (np. na szarym papierze) z dużym napisem 3U,
- karteczki samoprzylepne (opcjonalnie),
- pisaki,
- taśma klejąca

Literka: I oraz T

Osoby obsługujące punkt:

Zadania przygotowawcze:

- przygotować na kartce flipchatowej nazwę stanowiska „Odpowiedzialna konsumpcja” oraz przyklepić w widocznym miejscu.

- Przygotować plakat z dużym napisem 3U oraz Unikaj, dużo miejsca następnie Użyj, dużo miejsca następnie Utylizuj.

- zdobyć pojemnik po jogurcie, stary telefon komórkowy lub inne elektro śmieci, gazetę, t-shirt

Zadania podczas gry:

- uczestnicy przychodzą na stanowisko, widzą kartkę flipczartową z napisem 3U

- Uczestnicy otrzymują opis historii Pani RRR wraz z informacją co mają zrobić. Przy Użyj pokazujemy t-shirt a przy Utylizuj pojemnik po jogurcie, elektro śmieci, gazetę.

- Odpowiedzi zapisywane są przez uczestników na plakacie z literami UUU

- Osoby obsługujące stanowisko sprawdzają zapisane przez uczestników odpowiedzi i akceptują je bądź nie.

- Jeżeli uczestnicy zaliczyli zadanie grupa otrzymuje literkę I oraz T we właściwe miejsce czyli 13 i 15 kwadrat hasła.

Karta do gry miejskiej „GLOBAL WARRIORS Poskramiacze globalnych wyzwań”

Zespół nr

Skład zespołu:

.....

.....

.....

Hasło finałowe:

Punkty:

Stanowisko Stereotypy dotyczące Afryki

Stanowisko Dostęp do wody

Stanowisko ETYCZNA MODA – CIĘCIE JEANSÓW

Telefon do kontaktu w razie problemów:

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2013 r.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

JESTEM DOBRA!
MAM NA TO CERTYFIKAT

WSZYSTKO ZACZYNA SIĘ OD SZKOLEŃ, PODCZAS KTÓRYCH PLANTATORZY POZNAJĄ DOBRE PRAKTYKI ROLNICZE, CZYLI UCZĄ SIĘ, JAK UPRAWIAĆ KAKAO PROFESJONALNIE I EFEKTYWNIE.

PROFESJONALNIE, CZYLI TAKŻE Z POSZANOWANIEM NATURY I W TROSCE O ŚRODOWISKO.

DZIĘKI TEMU OSIĄGANE SĄ LEPSZE ZBIORY!

LEPSZE ZBIORY TO LEPSZE ZAROBKI DLA PRACOWNIKÓW PLANTACJI. DZIĘKI TEMU MOŻLIWA JEST POPRAWA BYTU CAŁYCH RODZIN.

ALE PRACOWNICY NIE TYLKO LEPIJ ZARABIAJĄ, MAJĄ TAKŻE ZAPEWNIONE LEPSZE WARUNKI PRACY DZIĘKI PRZESTRZEGANIU PRZEZ PRACODAWCĘ PRAW PRACOWNICZYCH.

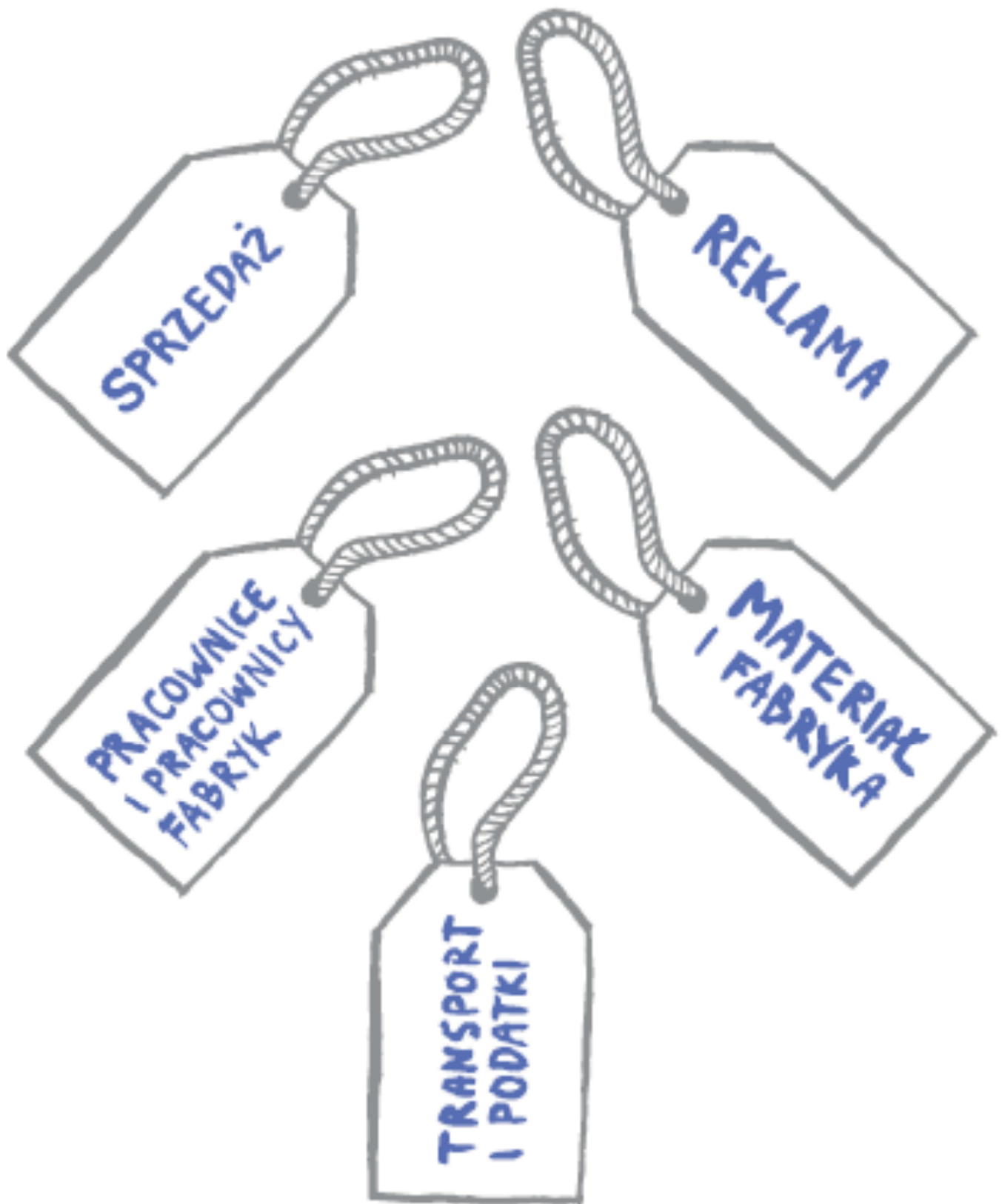
WSZYSTKO TO SPRAWIA, ŻE KAŻDEGO DNIA, KROK PO KROKU, BUDOWANA JEST LEPSZA PRZYSZŁOŚĆ OSÓB PRACUJĄCYCH NA PLANTACJACH, A W EFEKCIE PRZYSZŁOŚĆ NAS WSZYSTKICH!

A ZATEM CZEKOLADA FIN CARRE Z CERTYFIKATEM JEST DOBRA NIE TYLKO ZE WZGLĘDU NA SMAK - POCZUJESZ TO W KAŻDYM JEJ KAWALKUI!

W TROSCE O LEPSZE JUTRO!

Cięcie jeansów etykiety

Co kryje się za jednym procentem?

Szacuje się, że pracownicy i pracownice fabryk szyjących odzież otrzymują równowartość zaledwie 1% ceny finalnej produktu.

Ich praca to:

Niska płaca – często poniżej ustalonej płacy minimalnej,

Nadgodziny oraz zmienny czas pracy – zależny od zamówień,

Brak umów, regulaminów pracy czy prawa do niezależnych związków zawodowych,

Niebezpieczne warunki pracy.

Zastanówcie się wspólnie, kto (jakie osoby, grupy, organizacje lub instytucje) może wpłynąć na poprawę warunków pracy w fabrykach odzieży? Jakie działania może podjąć? Wskażcie co najmniej 3 możliwe działania realizowane przez co najmniej 2 różne podmioty.

KTO?

CO?

Przykładowe odpowiedzi

KTO?

CO?

Władze krajów lub regionów, gdzie lokowane są fabryki	Monitorować sytuacje w fabrykach, zdecydowanie reagować na wszelkie podejrzenia o łamanie praw pracowniczych.
Koncerny odzieżowe	Wybierać tylko takich podwykonawców, którzy płacą swoim pracownikom i pracownicom godne stawki. Kontrolować fabryki swoich podwykonawców.
Organizacje międzynarodowe	Dokonywać kontroli fabryk. Nagłaśniać problem na arenie międzynarodowej.
Organizacje pozarządowe	Uwrażliwiać opinię publiczną na kwestię praw pracowniczych (poprzez publikacje, spotkania, debaty, akcje).
Konsumenci i konsumentki	Interesować się gdzie dana firma produkuje swoje ubrania i podpisywać pilne apele.

Lista pytań Uchodźcy - Człowiek na morzu:

1. Kiedy obchodzony jest Międzynarodowy Uchodźcy:
 - a. 30 kwietnia
 - b. 20 czerwca *
2. Ile jest obecnie uchodźców na świecie?
 - a. Ok 9 milionów *
 - b. Ok 24 miliony
3. W jakim kraju leży wyspa Lampedusa u brzegów której zginęło 359 uchodźców w katastrofie statku z imigrantami, który zatonął po pożarze 3 października 2013r.
 - a. Grecja
 - b. Włochy*
4. Najwięcej przebywających w Polsce uchodźców i uchodźczyń pochodzi z:
 - a. Ukrainy
 - b. Czeczeni *
 - c. Syrii
5. Osoba, która musiała opuścić teren zamieszkania z obawy przed prześladowaniami z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub przekonań politycznych to:

- b. uchodźca/czyni *
 - c. emigrant zarobkowy
6. Które dwie osoby z wymienionych sławnych osób były uchodźcą:
- a. Albert Einstein, *
 - b. Adam Mickiewicz, *
 - c. Winston Churchill
7. UNHCR to agenda Organizacji Narodów Zjednoczonych zajmująca się:
- a. emigrantami
 - b. uchodźcami i uchodźczyniami *
 - c. dziećmi i młodzieżą
8. Wskaż organizację świadcząca pomoc uchodźcom w Polsce:
- a. Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy
 - b. Polska Akcja Humanitarna *
 - c. Fundacja Barka
9. W którym kraju Afryki w wyniku aktualnie toczącej się wojny domowej liczba uchodźców przekroczyła 2 miliony:
- a. Egipt
 - b. Syria *
 - c. RPA
10. Wymień min jeden sposób jak Ty możesz pomóc uchodźcom z ogarniętych wojną krajów Afryki?
- Np. przekazać dotacje dla organizacji zajmującej się pomocą uchodźcom, napisać petycję o przyjęcie uchodźców, wziąć udział w zbiórce żywności itp.

Załącznik Odpowiedzialna konsumpcja – Zasada 3U

Pani RRR postanowiła wprowadzić zmiany w swoim życiu. Usłyszała o zasadzie **3U**: **Unikaj** kupowania zbędnych rzeczy, **Użyj** повторно, **Utylizuj** (angielska **3xR** (Reduce, Reuse, Recycle) i stwierdziła, że warto ją stosować. Okazało się jednak, że na poziomie konkretnych działań nie jest to wcale takie proste. Dlatego prosi Was o pomoc.

Podajcie po 3 przykłady zastosowania zasady RRR, odpowiadając na pytania:

Unikaj kupowania zbędnych rzeczy (reduce):

Jak można ograniczyć ilość zużywanych surowców w działaniach codziennych? Podajcie 3 przykłady.

Użyj повторно (reuse):

Jak można kreatywnie wykorzystać zużyty t-shirt? Podajcie 3 przykłady.

Utylizuj (recycle):

Podajcie 3 przykłady produktów, które po przetworzeniu mogą powstać z pojemnika po jogurcie, elektrośmieci i przeczytanej gazety.

Swoje propozycje wpiszcie na plakacie.

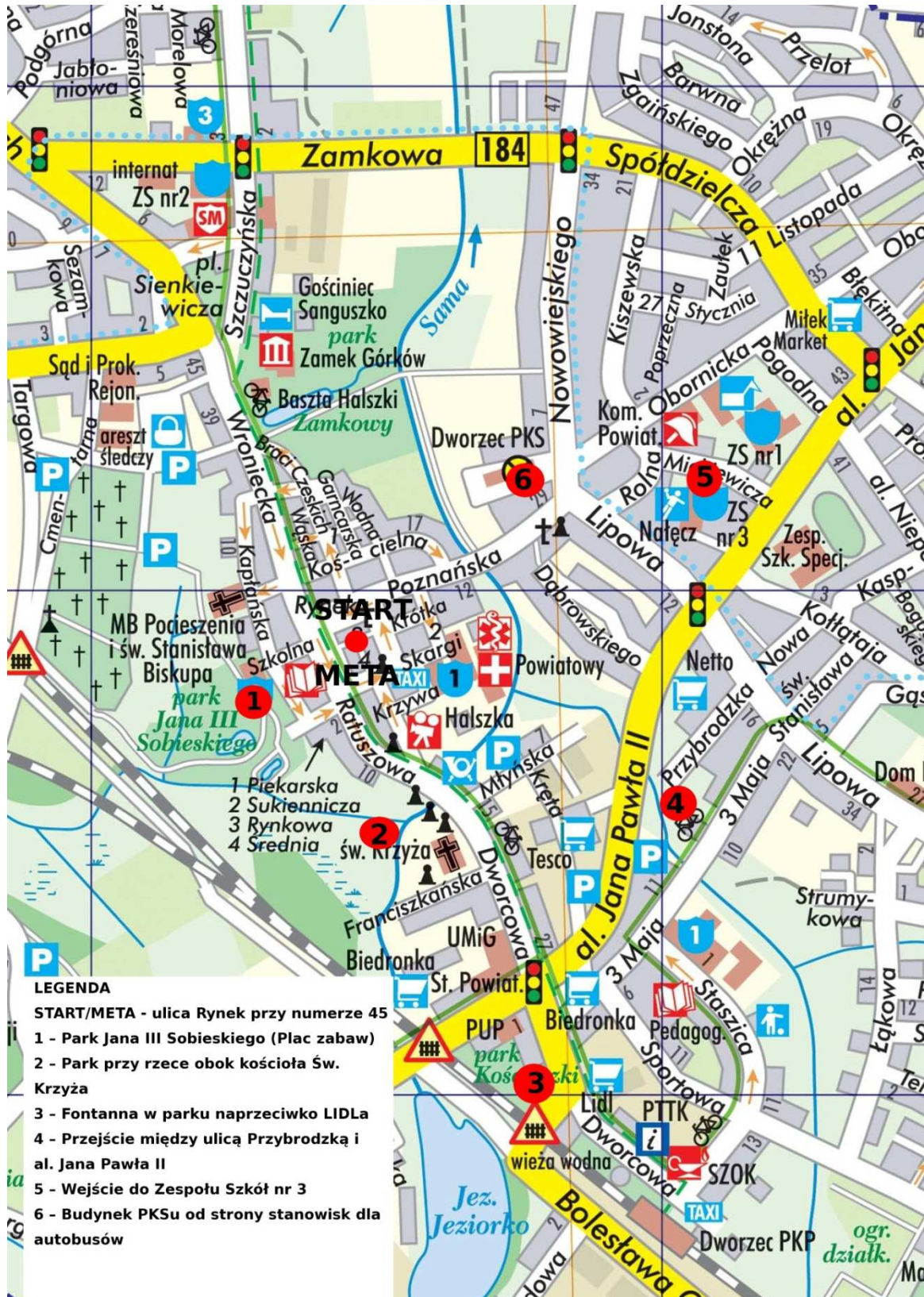
Stanowisko 4

	1	2	3	4
A				
B				

C				
D				

Przykładowe oznakowanie stanowisk na mapie Szamotuł.

Mapa pograna była ze strony gminy a oznaczenia był nanoszone bezpłatnym programem graficznym – GIMP.

DEBATY OKSFORDZKIE

CZYLI O CZYM DYSKUTOWALI MŁODZI W SZAMOTUŁACH I OBORNIKACH

Czym jest debata oksfordzka?

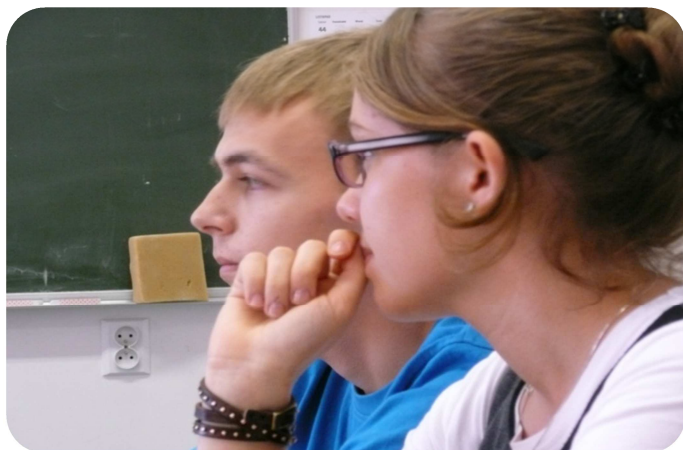
To dyskusja o ściśle uregulowanym przebiegu, odbywająca się według narzuconych z góry zasadach. W debacie oksfordzkiej obowiązuje podział na dwie strony: **za** i **przeciw dyskutowanej tezie**. Jest on ilustrowany

przestrzenną organizacją sali, w której ławy "propozycji" (strony proponującej tezę) i "opozycji" (strony przeciwnej) są zawsze ustawione naprzeciw siebie, na wzór parlamentu brytyjskiego.

Główni mówcy obu stron zasiadają w pierwszych rzędach, twarzą w twarz - po obu stronach w dyskusji musi brać równa liczba mówców, raczej nie więcej niż 6-7 – w naszej wersji debaty zespoły były trzyosobowe. Za nimi zajmują miejsca ci członkowie publiczności, którzy sympatyzują z jedną lub drugą stroną w dyskusji. Na ławach środkowych, ustawionych prostopadłe do obu stron debatujących, siedzą ci, którzy jeszcze nie zdecydowali, którą stronę chcą poprzeć. W przeciwległym końcu sali, na podwyższeniu, zasiada Marszałek, przewodniczący debacie. Tradycja nakazuje, aby strona wypowiadająca się za tezę znajdowała się po prawej ręce Marszałka, strona przeciwna – po lewicy. Obok Marszałka, nieco bliżej debatujących, zasiada Sekretarz debaty. W niektórych wersjach debaty rola Sekretarza i Marszałka jest połączona. **Debata ogniskuje się wokół jednozdaniowego hasła-tezy**. W zorganizowanych w ramach PRACOWNI debatach grupa szamotulska zdecydowała się na tezę brzmiącą: *"Kraje globalnego południa są same sobie winne i ponoszą całkowitą odpowiedzialność za stan swojej gospodarki i stan spraw społecznych"*, podczas gdy grupa obornicka wybrała tezę: *„Globalizacja niszczy kultury narodowe”*.

Każdy z mówców debaty ma określoną ilość czasu na swoją wypowiedź. Obowiązuje zasada naprzemiennych wypowiedzi, rozpoczyna strona, która popiera tezę debaty. Lider (mówca pierwszy) każdej grupy wprowadza publiczność do tematu i dysponuje największą ilością czasu podczas pierwszej rundy. Jest to też osoba, która podsumowuje i kończy wystąpienie zespołu. Niemniej każdy z mówców pełni ogromnie ważną rolę, prezentując argumenty na poparcie stanowiska zespołu i odpowiadając/odpierając argumenty strony przeciwnej. Na zakończenie debaty, po podsumowaniu, głos zabrać może publiczność. Debata zakończona jest głosowaniem publiczności, która decyduje po której stronie się opowiada. Można też powołać do życia jury, które ocenia zespoły, ich argumentację i sposób wypowiedzi.

A oto kilka rad dla przyszłych mówców przygotowanych przez uczestników debaty:

- WCUJ SIĘ W PREZENTOWANĄ ROLE, NAWET JEŚLI NIE ZGADZASZ SIĘ ZE STANOWISKIEM - NAJWAŻNIEJSZA JEST TEZA, KTÓREJ BRONISZ LUB KTÓRĄ ATAKUJESZ, WŁASNE ZDANIE MUSI ZEJŚĆ NA DALSZY PLAN;
- W TRUDNYCH SYTUACJACH LIDER MUSI ZABRAĆ GŁOS, WZIĄĆ NA SIEBIE ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA GRUPĘ
- PAMIĘTAĆ O LIMITACH CZASOWYCH - NIE ZOSTAWIAĆ NAJWAŻNIEJSZYCH ARGUMENTÓW/PYTAŃ NA KONIEC I NIE KOŃCZYĆ WYPOWIEDZI PRZED UPŁYNIĘCIEM CZASU;
- MIEJ RZECZOWE ARGUMENTY, PRZEMYŚL SENS WYPOWIEDZI
- UWAŻNIE SŁUCHAJ PRZECIWNIKA I ZWRACAJ UWAGĘ NA JEGO BŁĘDY MERYTORYCZNE
- ANGAŻUJ SIĘ W ROZMOWĘ I SPRAWIAJ WRAŻENIE, ŻE ZALEŻY CI NA TYM, O CZYM MÓWISZ;
- ZWRACAJ SIĘ DO PUBLICZNOŚCI

EWALUACJA – CZYLI DLACZEGO BYŁO WARTO

Ewaluacja to ważny element każdego projektu, dzięki niej wiemy co warto powtarzać przy realizacji kolejnych działań a co należy zmodyfikować czy poprawić.

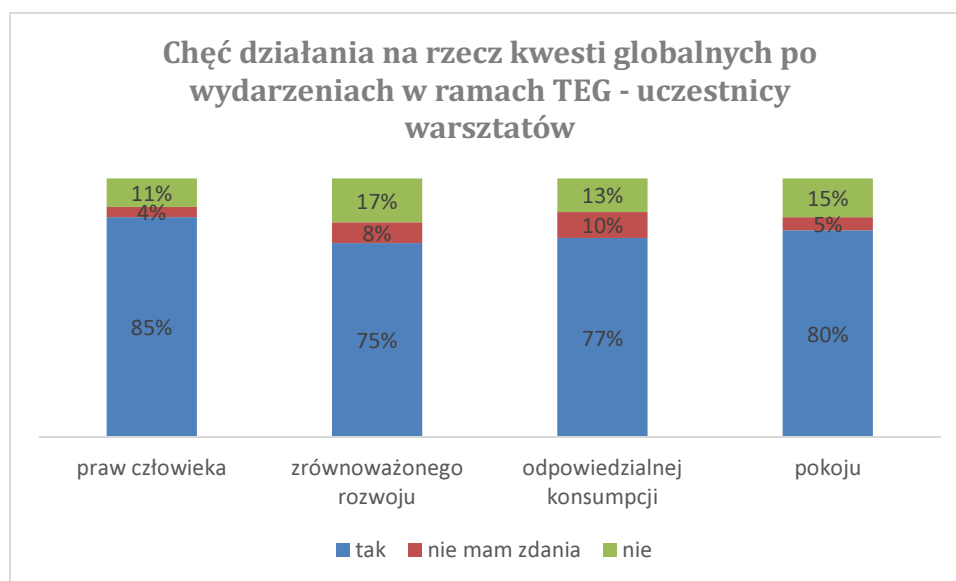
Na ewaluację projektu „Pracownia Edukacji Globalnej” składały się:

- wywiady grupowe z jego uczestnikami
- sonda wśród uczniów, nauczycieli i mieszkańców miast przeprowadzona przez zespoły Młodzieżowych Edukatorów Edukacji Globalnej podczas Tygodnia Edukacji Globalnej
- ankiety ewaluacyjne wśród uczniów, którzy nie brali udziału w warsztatach, ale uczestniczyli w wydarzeniach organizowanych w ramach TEG – ankiety zawierały pytania dotyczące tego w czy/jaki sposób dane wydarzenie przybliży badanej osobie edukację globalną i czy w jakiś sposób wpływa to na jej gotowość do działania na rzecz rozwiązywania problemów globalnych

Wywiady grupowe przeprowadzone po cyklu warsztatów z ich uczestnikami, potwierdzają wzrost u min. 70% uczestników wiedzy, umiejętności i gotowości do działania na rzecz edukacji globalnej.

Wypowiedzi uczestników warsztatów pokazują wyraźnie zmianę w postrzeganiu krajów globalnego południa i wpływu codziennych wyborów na sytuację ludzi tam mieszkających. Praktycznie wszyscy uczestnicy podkreślali stereotypowość swego myślenia o tych zagadnieniach, jaka cechowała ich przed wzięciem udziału w warsztatach. Uczestnicy warsztatów inaczej patrzą na problemy krajów globalnego południa i zauważają możliwość wpływania na ich sytuację poprzez swoje codzienne wybory. Uczestnicy częściej zastanawiają się nad tym, co kupują tak, aby ich konsumenckie wybory są – jak deklarowali - bardziej odpowiedzialne.

Uczestnicy warsztatów byli wysoko zmotywowani do działań na rzecz kwestii globalnych.

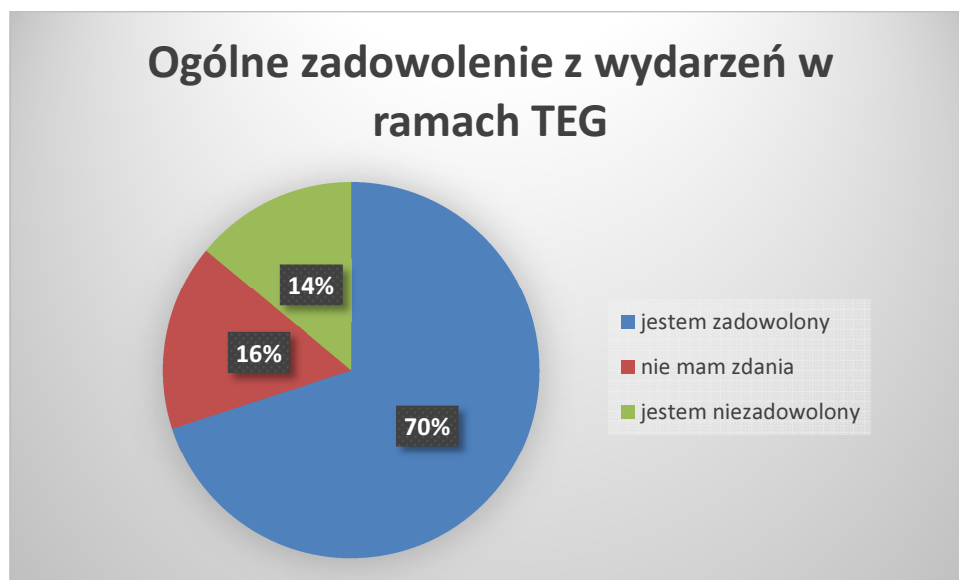
Kilkuosobowe zespoły Młodzieżowych Edukatorów Edukacji Globalnej przeprowadziły sondę w Obornikach i Szamotułach wśród uczniów, nauczycieli i mieszkańców. Sonda zawierała 3 pytania i odnosiła się w bardzo ogólny sposób do postaw związanych z problemami globalnym:

- Czy interesujesz się problemami globalnymi?
- Czy angażujesz się w ich rozwiązywanie?
- Czy masz zamiar zrobić coś na rzecz rozwiązania tych problemów?

W zdecydowanej większości mieszkańcy nie interesują się problemami globalnymi, nie angażują się oraz nie mają zamiaru angażować się w ich rozwiązywanie. Zupełnie nie dziwią takie odpowiedzi, gdyż poziom świadomości społecznej na temat tych problemów jest bardzo niski. Jednocześnie sonda pokazała uczestnikom warsztatów, że warto oddziaływać na postawu mieszkańców w celu zwiększenia zainteresowania kwestiami globalnymi. Właśnie wymiar motywacyjny jest największą zasługą przeprowadzonej sondy.

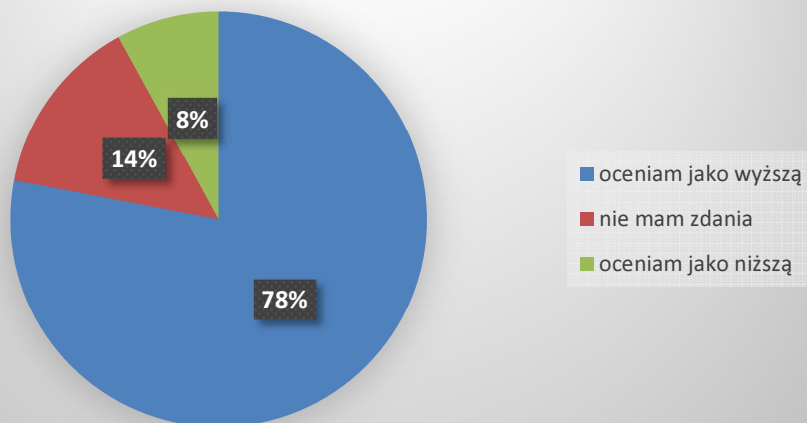
Wśród uczniów, którzy nie brali udziału w warsztatach, ale uczestniczyli w wydarzeniach organizowanych w ramach TEG, zrealizowane zostały ankiety ewaluacyjne. Ankieta zawierała pytania dotyczące tego w czy i w jaki sposób dane wydarzenie przybliży badanej osobie edukację globalną i czy w jakiś sposób wpływa na jej gotowość do działania na rzecz rozwiązywania problemów globalnych.

Uczestnicy TEG, ogólnie rzecz biorąc wyrażali zadowolenie z wydarzeń w ramach Tygodnia Edukacji Globalnej. Zdecydowana większość z nich – 70% - uznała te wydarzenia jako satysfakcjonujące. Tylko 14% uczestników było niezadowolonych a 16% nie potrafiło zająć jednoznacznego stanowiska.

Jeśli chodzi o wiedzę z zakresu edukacji globalnej, to 78% uczestników wydarzeń w ramach tygodnia edukacji globalnej, uznało, iż ich wiedza w tym zakresie się zwiększyła. Osoby, które były przeciwnego zdania wyniosła 8% a 14% respondentów nie miało zdania na ten temat.

Zmiana poziomu wiedzy z zakresu edukacji globalnej po wydarzeniach w ramach TEG

Następną kwestią poruszoną w ankiecie, było zagadnienie chęci działania na rzecz kwestii globalnych wśród uczestników TEG.

Ankietowani byli najbardziej skłonni do angażowania się na rzecz pokoju (63%) oraz odpowiedzialnej konsumpcji (59%). Niewiele mniej osób ma zamiar zaangażować się na rzecz praw człowieka i zrównoważonego rozwoju. Największy odsetek niechętnych zaangażowaniu odnosił się do działania na rzecz praw człowieka.

Chęć działania na rzecz kwestii globalnych po wydarzeniach w ramach TEG

